

zódta ő nála. Ha nem volna is rá ezer más jel, bizonyítaná ez a nyolczven kép.

Andrássy Tivadar gróf különben megállta helyét mint politikus is. Sőt a java erőkhöz tartozott. Szétnézve a parlamenten, most látni azt, mennyire hiányzanak onnan olyan férfiak, mint ő volt, a kik minden iránt érdeklődnek, de semmik se akarnak lenni. Hiszen (bár valljuk meg, egy kicsit rosszul fest a dolog) vannak még ott azért derék, higgadt és tekintélyes alakok, a kik semmik se akarnak lenni, de ezek nem is igen érdeklődnek az ügyek menete iránt, a kik pedig nagyon érdeklődnek, azok többnyire nagyon akarnak lenni valamik.

Andrássy Tivadar gróf ritkán szólalt fel a házban, szertpet nem keresett, a hova állították, teljesítette, de nem szerette, ha valahova állították. Hiszen maga Gyula gróf se tartozott a régi országgyűlések alatt az úgynevezett tevékeny parlamenti munkások közé, a kik mindig az előtérben vannak. Néha hónapokig nem is mutatkoztak a Házban az Andrássy grófok. De természetesen, a mikor ott nem voltak, akkor is nagyobb szerepet vittek ott, mint a jelenlevők. Mert önzetlenségükkel, hűsítzta lényükkel és magyar izű hazaszeretetükkel, mintegy a nemzet lelkiismeretének tüntek fel a kormányok szemében. Sok jó történt, hogy őket jó hangulatban tartásák. És sok rossz nem történt meg pusztán azért, mert léteztek; attól kellett tartani, hogy mit szólnának majd ehhez az Andrássy-fiuk?

... De nini, a politika mezejére tévedtem, pedig voltaképen a Műcsarnokban vagyunk. Igaz, hogy itt vannak a miniszterek is s talán ez visz tévutra. Noha az ő szemek sem Bécsen festőnek most, hanem a Benczúr képén, melyről csak az imént hullt le a lepel. Természetesen gyönyörű kép, mint Benczúr minden dolga, szinte azon a magaslaton van, a melyen a szegedi Tisza-portrait.

— Egy kicsit mintha kövérebb volna. — ereszt meg az egyik exzellenziás a kritikát. — A gallér teszi, — véli a másik. — Jó kép, — dönti el Andrássy Gyula, a megelégedés jól eső hangján.

Majd a megboldogult képei felé fordul a figyelem, hol nagy néző csoportok verődnek össze az egyes sikerültebbek előtt.

— Több mint dilettáns, — mondják a festők.

— Több mint az úgynevezett «jeles festőnk», mert problémákkal küzdött s nem a műárosoknak dolgozott, — vélik a kritikusok.

A laikusokra még ennél is kellemesebben hatnak az Andrássy képei, melyeknek színpompája meglepő. S daczára, hogy szereti az élénk színeket, sehol se válik ríktívá. Elmegy a szélső határokig, de nem annyira, hogy ez a valódi rovására essék. Képei nagy része a természetet festi, közvetlenül, majdnem függetlenül minden iskolától, a hogy ő látja, nem a hogy a mesterek remekein van. S innen sarjazznak képeinek hibái, de ebben van ereje is. Ki tudja, mire vitte volna, ha tovább próbálja? Az ilyen ember nem tud utólrni, csak fölülmúlni. Nem törődött ilyenkor, mi a verizmus, mi a naturalizmus és mit tanítanak az akadémia. Mindent elfelejt. Ninesenek barbizoniak, ninesenek praerafaelisták. Minek volnának? Hiszen ott van maga az illető, a kit a vászonra akar teremteni, ott van a természet milliárd titkaival. Egyenesen vele kell megvívnia a nagy párbajt, hogy engedje magát legyőzteni? Nem kell ahhoz más közvetítő. Legszébb képei azok, melyek az erdélyi havas zordonságát ábrázolják, az elesett szarvas, a gomolygó felhők a havason. Banális themákhoz nem nyúl, a hol megvannak már a bevégzett,

a biztos chablonok, a kitaposott utak nem izgatók. Valami újat, talán elérhetlent keres, ahhoz viszi lelke szomja. A fény hatásai, a reflexek csalogatják esetét, hivatják, mint kiszemeltjüket a sellők. A napot akarja lefesteni, de nem azt a konvencionális napot, azt a tojássárgáját, mely a régi és modern képeken lóg a levegőben, hanem az igazi napot, azt, a mit egykori őse, a még pogány Andorás imádozott. Sovárogya nézi a kavargó felhőket, azoknak elvegyülését a levegő szintelen atomjai közé. Ezt szeretné a vászonra tenni, oly igazán, a hogy van. Azt a különböző világítási furangot, a melylyel az Isten a maga planétáját úgyszólván perczenként más-más ruhába öltözteti. Közöséges ember szeme tán észre sem veszi.

Tárgyai, melyekhez vonzódik, a zuzmarás téli táj, Füzes a holt Tiszán, Tavasz, Felhők már magukban sejtetik, hogy egy poeta festővel van dolgunk és nem egy mágna műkedvelővel, a ki ha megtanul festeni, hát mindenekelőtt a versenylova örökíti meg. A képek aztán meg is erősítik e föltevést. Finom lélek, gyöngédség, lágyaság, mélység látszik a fölfogásban. A politikus műve csálhat, a művész nem. A beszéd lehet hazug, az ecset soha.

Kétségtelen, hogy erejénél többet mert, — de az is valószínű, hogy sokkal több ereje volt, mint a mennyit eddigi műveiben mutathat, mert tekintetbe kell venni, hogy ő idáig is, a hová jóformán már sima makadám út vezet az iskolán keresztül, a saját lábán, a saját eredeti érzéke szerint, hogy úgy mondjam, torony irányában, akadályok és nehézségek közt jutott.

Röviden összevonva a dolog magvát, elmondhatjuk, hogy a legközelebbi években több tehetséges festőnk volt egygyel, mint a mennyiről tudtunk.

M—th K—n.

PIHENŐBEN.

Csupa harez az élet,
Küzdünk mindnyájan.
Megpihenünk, s újra kezdjük
Örök egyfolytában.

Boldog, a kit köztünk
Napi küzdésére:
Várva várnak édes csókkal
Édes pihenésre!

Boldog vagyok én is,
Jó az Isten hozzám.
Érdemetlen napugaras
Áldást árasztott rám.

Egy szép barna kis lány
Csillagos szemével:
Les engemet minden este,
Meleg öleléssel.

Szép szava szólása:
Fél megnyugovásom.
Ölelése, csókolása:
Egész megváltásom!

Nem adnám a csókját
Széles e világért,
Puha karja ölelését
A nagy menyországért!

— Én Istenem, áldd meg
A rámhajolását,
Hozzávaló szerelmes
Szíve dobogását!

Áldd meg a szaváért,
Áldd meg a csókjáért,
Az én lelkem kis lányomat
Aranyos magáért!

Szabolcska Mihály.

A BOLDOGSÁG.

Mi az éltünk? — Lázás verseny.
S célpontja? — A boldogságunk.
De legtöbben
Versenykőzben
Már nem hallunk, nem is látunk.

— Hajrá csak!... A célpontnál is
Vakon törünk még előre!
S a hogy futunk:
Messzebb jutunk,
Távolodunk egyre tőle.

Csak rohanunk, csak vágatunk...
S azon veszünk észre magunk:
Hogy egyszerre
Erőnk vesztve
Megroppanunk... Ieroskadunk.

Visszanézve búsan látjuk:
— Ki vigyázta a célpontot,
Ki nyugodtan
Megállt ottan:
Az a bölcs és az a boldog.

Lampérth Géza.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés.

(Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Másfél mézes hónapot töltöttek együtt Párisban, tervezgetve a két férj, hogy mihez fogjanak, s mulatozva a két asszonyka. Velkovic olyasfélét emlegetett, hogy hazaérve mindenképp elhagyta a nemesség megszerzéséhez, a mi könnyen kivihető, csak egy pár befolyásos ágenst kell jól megkenni Bécsben. Hogy azt mondja, sokat beszélt ezekről és a megszerzés módjáról, az apósa és Zsuzsanna is szeretné.

— Szóval én nemességet keresek, — hajtotta egyre Gyuri. — Magyarországon szükség. És te mit szándékozol?

— Én meg olyan országot keresek, a hol a nemesség nem szükséges, — felelte Miska, Amerikára gondolva, a hova gyermekkor óta vágyott, utazási könyvek által fölpiszkált fantáziával.

Noha három hónapra volt határozva a párisi tartózkodás, a második hónapban a kis Velkovicné már elfogta a honvágy s váltig nyafogott: Menjünk már haza! Micsoda unalmas város ez, a hol még nemetül se tudnak! Nem, nem, én már nem maradok itt tovább.

Velkovic tehát érzékenyen elbűszott Miskától, Velkovicné pedig Krisztinától és hazamentek Pozsonyba, a hol Velkovic csakugyan megszerezte a nemességet, lobodi előnével, a personális Szerencsy István révén, kinél a Kohlbrunn nővére, Ludmilla, szakácsné volt. egy kis jószágot vásárolt közben Trencsénben, de minthogy nem értett a gazdálkodáshoz, csakhamar ellovazta a maga százezer forintját, a mikor aztán közbelépett Kohlbrunn papa s rákényszerítte, hogy a felesége megmaradt hozományával valami üzlethez fogjon. Kézzel-lábbal tiltakozott ez ellen az újdonsült nemes, így nem illik, úgy nem illik a címert megfertőzni, de kényszerhelyzetbe jutott s minthogy semmihez sem értett a világon, csak a prémekkel való bánáshoz, a mit apjánál, a szécsényi szűcsnél látott, egy prémárú üzletet nyitott Pozsonyban, mely azonban nem nagyon virágzott, a gazdag dietai követek többnyire Bécsben vásárolván szeretőiknek a muffokat és a ezobolyprémes felöltőket, de mindenesetre legillőbb foglalkozás volt Velkovicshoz, mert a tigrisek, medvék, kék rókák és más nemezebb állatok bőre egyáltalában nem vethetett árnyékot a kutyabőrre.

RÉSZLET A DOBRINI VADÁSZLAKBÓL.

NILUS-PARTI FALU HOLDFÉNYÉN.

GRÓF ANDRÁSSY TIVADAR FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Tóth Miskákék még Párisban maradtak egy darabig, aztán pedig átvitorláztak az új világba, miután előbb Londonnak is szenteltek egy pár hetet.

— Azokban az országokban álljunk meg, — szokta mondani Miska, — a hol már királyt nyakaztak. A hol még nem nyakaztak, ott nem érdemes megállni.

Végre hát abba az országba jutott, a hol még sohasem látott királyt. Ez az igazi. Itt már nemcsak megállni érdemes, de letelepedni is.

Eleinte csak mint utasember nézett szét s tanulmányozta a new-yorki életet. Az ember minden új országban macskakölyök egy ideig, csak hetednapra nyílnak ki a szemek. De ez a hetednap eltarthat hét esztendőig vagy holtig is. Nagy dolog látni tudni.

Egy-két havi ott tartózkodás után elhatározta, hogy hasznát veszi művészetének, tájékpipákat fog metszeni s e végből műhelyt rendezett be s mikor már több pipát készített, egy kis boltot nyitott, remekeit a kirakatba helyezve el, gondolta, tudni fognak hozzá az emberek s esengő dollárokkal fizetik ügyességét, de számítása egy csöppet se vált be. Extra Hungariam non est pipa, si est pipa, non est ita. A yankeek és a matrózok, Amerika legerősebb dohányosai, a fa- és cseréppipákhoz voltak szokva, s épen úgy nem bírtak érzékelni a pipák stíljé, formái és ornamentikája iránt, mint a hogy senki sem törődik vele, hogy a kocsikecs mily alakú dobozban legyen, mahagoni fából készítették-e, esetleg faragványokkal, vagy pusztán négy vékony deszkából üssék-e össze?

A pipánál az a fő, hogy jól szeleljen s anyaga a dohánynedveknek minél jobban ellenálljon. A kiszívás nemes mestersége ismeretlen az amerikai férfi-ambicziók közt. Az, hogy valami tárgy, a mely fehér, sárgának, söt feketének változhat át, teljesen impraktikus törekvés és csak abban az esetben érdemi meg a figyelmet, ha az illető tárgy lopott és a színváltozás által felismerhetlenné lesz.

Szóval az üzlet nem mutatkozott jövedelmezőnek, Miska hát csakhamar abbahagyta s egyebet próbált. Csodálkozott ugyanis, hogy az amerikai pékek csupán kenyeret, kalácsot és zsemlyét sütnek, az úgynevezett «szarvast» (alias a sós kiflit), melyet édes atyja sóval és keménymaggal behintve a tetejét, oly pompásan tudott készíteni, nem ismerik. Összejárta mind a pékboltokat, tudakozódott a nevezetes sütemény után, melyre négyezeren jobban izlik a sör és a bor s miután többnyire hírt se hallottak a benszült pékmesterek és ebéd előtti sörfogyasztók, merész elhatározással, óriási reklámat csapva a lapokban és az utcai plakátokon, egy hatalmas sütődét állított fel s a város különböző pontjain egyszerre három üzletet nyitott, a hol az általa készített sós kifliket és pereceket árulják.

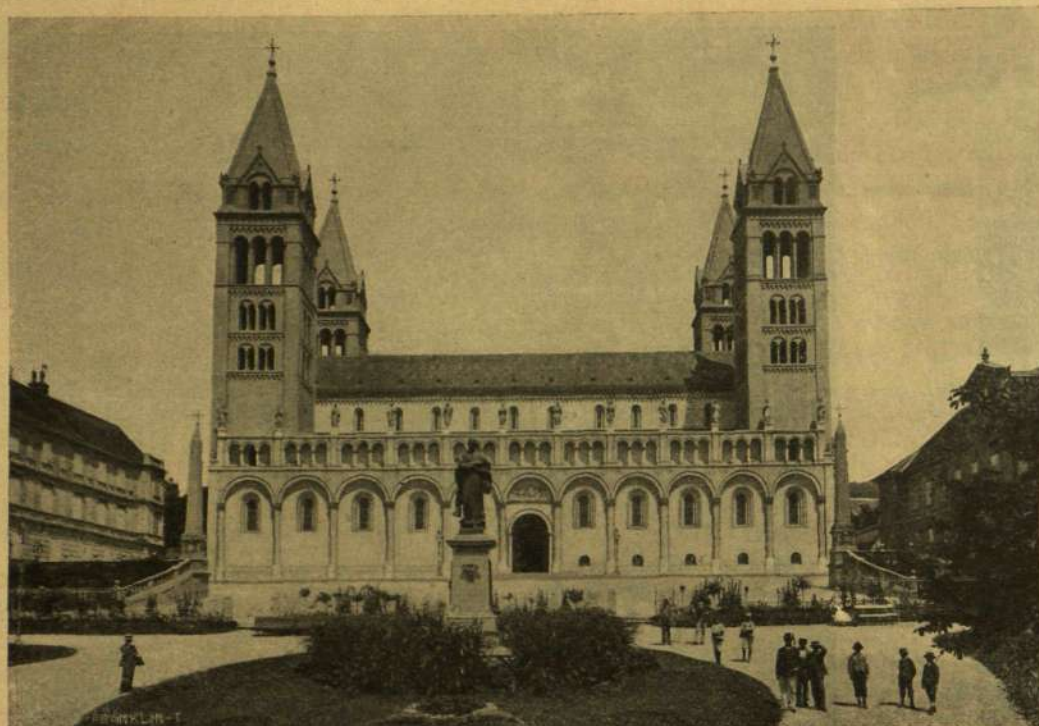
Nagy szerencséje volt, épen jó időben, teljes szélsékszenben, a new-yorki uborkaidény alatt lett piacra dobva az ételmi czikk. Egész New-York megmozdult erre a hírre. A koreszmárosok, serfőzők majd megőrültek örömlükben s egy varázs-ütre teltek meg városszerte a süteményes kosarak, melyeket a vendégek elé raktak a mr.

Tóth csodálatos félholdjaival. Micsoda főséges találmány! A fogyasztás megelégnél. Mindenki az új találmányról beszélt. Az ördögbe is, ez nem tréfa! Megérdemli mr. Tóth, hogy az emberiség legnagyobb jötevői közt említsék. Némelyek egyenesen Kolumbus mellé helyezték, kivált a korhelyek. Kolumbus több földet adott a világnak, mr. Tóth több szomjat. A kíváncsiság nőttön-nőtt. A sósperc és a keménymagos szarvas még a szalonokba is utat talált, s mr. Tóth erszényébe csodálatos szaporasággal dőlt a pénz. Üzleteit egyre bővítvén, kifi-király lett belőle s már a harmadik esztendőben megküldte Velkovicnak Pozsonyba a százezer forintot, irván: «A kamat majd következik.»

Újabb három év múlva, miután Velkovic a forradalomban tönkrement, újabb százezer frtot küldött neki azzal a biztatással: «Kamatok kamatja következik.»

Velkovic e második küldeményével visszavásárolta egyszer már elszórt trencsényi birtokát, valamint csinos házat szerzett Trencsénben, a hol apránként népszerű lett, úgy hogy polgármesternek is megválasztották az egykori orvosnövendéket és szűcsöt, mivelhogy Trencsén város lakossága csupa iparosokból és lateinerekből állt, amazoknak jól esett, hogy szűcs volt, ezeknek, hogy egykor az orvosi egyetemen járt, s mert valamennyien telivér polgárok voltak, nem adták egy vak loért, hogy a polgármesterük nemes ember.

Mindezekről azonban csak levelekből értesült a new-yorki pék, ki valószínűs náhó lett azóta

A PÉCSI SZÉKESEGYHÁZ.

és csak mintegy húsz év múlva került haza a halálos beteg Kohlbrunn apó kívánságára, ki még utoljára látni kívánta Krisztina leányát és ismeretlen unokáját, Tóth Marit.

Mire megérkeztek, akkorra már az öreg képfestő csendesen pihent a szép pozsonyi temetőben, csak a frissen hányt rögöket láthatták. Tóth Mihály legott vissza akart fordulni, mert úgymond, az üzlet (mely óriási arányokat öltött azóta) nem nélkülözheti hosszan a főnököt. Velkovics (a kivel most rendbehozta a kamatok kamatait is) nem engedte elmenni, várja be, ha már itt van, a végrendelet felbontását. A végrendeletből aztán kisült, hogy az öreg úr, ki ingatlanait igazságosan felosztotta gyermekei közt, Tóthéknak egy értékes szőlőt hagyott a Somlyó-hegyen.

Tóth Miska megint el akart menni, de Velkovicsék megint nem engedték.

— Ha már itt vagy, sógor, nézd meg legalább a szőlődet.

Tóthék tehát és Velkovicsék, a hol szinte növekedett egy kis fruska, a virgoncz Rozália, kirándultak egy napon a somlyói szőlőbe. Minthogy éppen ősz volt, bár még jóval a szüret előtt, teljes pompájában mosolygott a csinos ingatlan az új gazdára.

Négy vagy öt magyar hold lehetett a szőlő, a Pápa felé eső oldalon, kényelmes villával a közepén. Pénzben kifejezve nem nagy örökség, ha Tóth Mihályról van szó: mi egy úrnak egy hagyma? És mégis valami csodálatos érzéstől kezdett dagadozni, mikor végigjárta reggelenként a barázdákat s a venyigék buja leveleiről olyan ismerősen, üdén nézegettek rá a csillogó harmatesőppek, mintha láthatatlan testű tündérek szemei volnának. A hamvas, aranyló szőlőfürtök ránevettek. A reggeliző rigók neki fűtültek. A fölásott föld lélekzeni, pihenni látszott s olyan aromákkal tölté meg a levegőt, mely mámorossá tette. Ah, kicsoda szaga van ennek a földnek! Egyszer csak azt találta mondani Tóth Miska, a ki eddig mindig sürgette a hamari visszautazást:

— Ej, ha már egyszer itt vagyunk, itt is maradjunk a szüretre. Megkóstolom mustban a boromat és legalább mulatunk egyet.

A venyigék pedig azt felelték erre Tóth Mihálynak: Mi se virágoztunk, csak gyümölcsöt hoztunk, te is csak dolgoztál, sohase mulattál; jól teszed, ha mulatsz.

Mélyen elgondolkozott a kifi-király. Csak

ugyan furcsa az, hogy a venyigének van a legjelentéktelenebb virága minden gyümölcsöt hozó, és a legértékesebb gyümölcse minden virágozó növény között.

De a szüret még csak néhány nap múlva lehetne, addig elég ideje maradt Tóth Mihálynak, hogy a szőlője minden zeg-zugát bejárja s úgyszólván minden tökéjét megismerje, ez dinka, ez hönigli, az góhér, muskotály, kadarka. Különös. Lassan-lassan ezek mind élőlényekké válnak és az ember tudja, hogy az egyik hönigli beteg, hogy amott a szögletben egy dinkának az életnedveit elvonja egy vadóc, azt ki kell onnan vágni. A gazda jár, jár a barázdákon, méregeti a szőlőhatárokat, elmegy a grániczra, összehasonlítja a szomszédéval, ide egy lugast tervez, amott az aljat ki kellene ültetni ősziaraczkkal. A ház elé remek volna néhány vadgesztenye . . . a domb tetejére egy filagória. Mindez akaratlanul meg végbe az emberben s egyszer csak egészen a szívéhez nőttek mutatkozik. Azon veszi észre magát, hogy szerelmes a szőlőjébe s hogy a huszonhárom kifi-bolt New-Yorkban, a hol ezernyi ezer dollár forog meg naponként, egészen másodrendű kérdés. Tóth Mihály egyszer csak elkezdett kedvetlen és komor lenni, váltig sopánkodva Velkovics előtt:

— Ej-ej sógor, mi lesz ebből a szőlőből gazdátlanul? De vétek ennek tönkre menni! Kire bizzam, kire?

— Add el, — javasolta Velkovics.

Azokkal a méltatlankodó szemekkel nézett rá, melyeket már látott egyszer a «Licinius»-nál, mikor azt indítványozta, hogy tegye zálogba az óráját.

— Hát mit toldjuk-foldjuk, az lett a vége, hogy szüret után, mikor megjött az elutazás napja, Tóth Mihály így szólt a feleségéhez:

— Krisztina lélekem, sokat gondolkodtam azon, a mit most mondd nekem, hogy milyen formában közöljem veled. De forma ide, forma oda, vedd egyszerűen tudomásul szívem, hogy én többé nem tudok Amerikában élni. Nem tudom, mi történt velem, nem is akarok most azzal foglalkozni, de én nem vagyok többé a «kifi-király»!

— Tehát mi a szándékom, édes Tóth? — kérde Krisztina.

— Az a szándékom, Krisztina, hogy én most visszamegyek New-Yorkba, ti pedig maradjatok itt Pozsonyban. Feloszlatom az üzletet, rendbe-

hozom a dolgokat és rövid idő múlva visszatérek, hogy sohase menjek el innen többé.

Krisztina a nyakába borult erre a szóra, de Velkovics is meg volt illetődve s örömkönnny csillant meg szemeiben, mikor meghallotta a határozatot.

— Ember vagy Miska, — kiáltott fel és vadul rázta a barátja kezét, — meglásd, hogy ha itt nem dől is úgy a pénz a markodba, mint ott, százszor boldogabb leszesz köztünk . . .

— Hát igen, — folytató Tóth Mihály elgondolkodva, — magam is így gondolom, így reménylen, Gyuri, s azonfelül — tette hozzá kis idő múlva, — legalább magam kezelhetem a szőlőmet is.

Velkovics mosolygott; elgondolta, milyen forsa Isten teremtése a magyar ember, kit egy örökölt szőlő a világ végéről is képes hazahúzni. No az igaz, hogy a Somlyó-hegyen van.

Így került haza az «Amerikánus», s itt, a mint láttuk, megvette a Bontó-megyebeli alsó-reketyési birtokot. (Folytatása következik.)

PÉCSI ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS.

Magyar vidéki város még nem vállalkozott oly nagyszabású, országos jellegű kiállítás rendezésére, mint Pécs közönsége, illetőleg az a 22 tagból álló lelkes bizottság, mely Zsolnay Miklós nagyparas vezetése alatt létrehozta azt a nagyszabású országos kiállítást, melyet május 15-én nyitott meg ünnepélyesen Frigyes főherceg, a kiállítás fővédnöke, neje, Izabella főhercegnő és két leánya, továbbá Kössuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter, Sclerényi József és Balogh Vilmos államtitkárok jelenlétében. Mindjárt a megnyitáskor az ország minden részéből egybesereglett országgyűlési képviselők, kiállítók meglepetve nézték a még teljesen el sem készült kiállítás gazdagságát, a pavilonok csínját s tetszetős elrendezését.

Pécs történelmi múltja és biztató jelene voltak a kiinduló pontok, melyek a várost ezen kiállítás rendezésére indították. És a kik a rendezés farszort feladatára vállalkoztak, teljes tudatában voltak annak, hogy ma már csak nagyszabású dolgokkal lehet sikert elérni. Sikerről tanuskodik az a nagy meglepetés, mely minden idegent elfog, a mikor megpillantja a pályaudvar közelében levő régi Ráthi-telken és mocsaras réteken, természetesen azoknak alagsóvezése után fölpült kiállítás panorámáját, mely a szemlélőre annál kedvesebb, mert háttérben látja a pécsiek régen megéneklét hegyét, a Mecseket, zöldelő csúsaival és sétatályaival.

Pécs város Sopiana elnevezéssel már a rómaiak nagy és jelentőségtelej városa volt. A honfoglalás után is jelentékeny telep volt itt, a miről a leletek tanuskodnak. Szent István király itt létesítette a második magyar püspökséget, a pécsi püspöki székből ültetve Szent Mór. Péter királyt az István király által épített vártemplomban temették el. Nagy Lajos itt alapította az első magyar egyetemet, melynek végét vetette a mohácsi vész, a mikor a pécsi egyetemi ifjak kivonultak a pécsi püspök vezetése mellett a mohácsi csatákra és mind ott lelték halálukat. Ezzel vége volt az egyetemnek is. A török 167 évig ült a város nyakán s kiűzése után kezdődött a város újjáépítési föllendülése.

A kiállítás a beépített területre nézve jóval nagyobb a budapesti 1885. évi országos kiállításnál. Főkapujától, melyet Kolozsmegyéből hozott erdélyi magyarok faragtak székelly izlés szerint, hosszú, széles főút vezet a legnagyobb csarnokhoz, az iparcsarnokhoz, mely 3400 négyzetűg öl terjedelmű, de még így is szűknek bizonyult a kiállítók s kiállított tárgyak tömege számára. Kissé összezúszoltnak is látszik az iparcsarnok. A míg hozzá eljutunk, a magánpavilonok egész sora mellett haladunk el. A legnagyobb és legérdekesebb pavillon, egy a kiállítási főút jobb oldalán épült tiszta, fehér parasztház, Frigyes főherceg pavilonja, mely a főherceg magyaróvári és baranyamegyei bállyei uradalmából ideküldött vadásztrófeáit, agancsokat, faunát s a mezőgazdasági termékek gyűjteményét tartalmazza.

Maga a főhercegeasszony választotta a magyar parasztház formáját az eléje terjesztett tervek közül. A ház előtt udvar, melyben különböző erdészeti tárgyakat, melyeket a bállyei erdőben termelnek, mutatnak be. Mellette mesterséges tó s ebben a kopácsi halastó értékes halait tartják elevenen.

Magában a pavillonban három nagy terem találunk. A két oldalsóban a magyar-óvári és a véglesi nagy uradalmaknak különböző mezőgazdasági termékeit állították ki igen csinos és tanulságos elrendezésben, képekben, grafikonokban és ügyesen készített mintákban. A középső igen nagy teremben pedig Lendl Adolf dr. állított össze a főhercegeasszony tervezése szerint egy valóban sikerült vadászati diorámát. Az egész a bállyei füzes erdőnek egy kis részletét mutatja be természetű előtérrel és hozzáfestett háttérrel. Két kitömött nagy szarvasbika a dioráma közepén összecsapásra készül; oldalt pedig szarvastehenek nézik-lesik a párosviadal kezdetét.

Az egészen az őszi este hangulata vonul végig, a mikor a szarvasok bögés ideje van. Az előtérben álló szarvas 18 ágú hatalmas agancsot visel. Ezt a főhercegeasszony ejtette el a mult esztendőben.

Ez a dioráma általában nagy elismerésben részesül.

Szemben ezzel a pavillonnal van a *bordászi csarnok*, bejáró kapuja fölött Bachussal. Ez a legnagyobb magyar borkiállítás, melyet eddig rendeztek. Mellette a *közköztalásügyi csarnok*, tulnyomó részben a helyi tanintézetek kiállítási tárgyaival, a nagy szinkör, mely 1400 személy befogadására alkalmas s melyben a kiállítás egész ideje alatt a pécsi szintársulat játszik. Mellette báró Biedermann Rezső pavilonja, freskókkal, a szobrok egész sorával. Itt van a Zsolnay-gyár pavilonja is, mely külső díszítésével is csodát szolgálja, mivel egész falazata s tetőzete majolikából készült.

Az erdészeti pavillon a legnevezetesebb hasonló kiállítási épületek egyike, mert az összes hozzá szükséges fákat nyers állapotban a dunántuli, különösen a balatonmenti földbirtokok küldötték ide. A szakembereket e gyűjtemény mindenképen meg fogja lepni.

A kiállítási főkapuhoz visszatérve, a második főútra érkezünk, melyvel szemben az ünnepélyek csarnoka áll, melyben az összes ideiglenes kiállításokat és dalos-versenyekeket rendezik. A mezőgazdasági pavillon már a megnyitás napjára teljesen elkészült belső berendezésével is. A földművelésügyi minisztérium minden szakosportja részt vesz ezen a kiállításban. Egyik képünk ezen pavillon kis mintagazdaságát mutatja, melyet ott diorámában mutatnak be. Tovább haladva a szép textiliparcsarnok öltik szemünkbe, mely a magyar textiliparnak a milleniumi kiállítás óta való óriási mértékű föllendüléséről tesz tanúságot. Az ős-

A PÉCSI BELVÁROSI TEMPLOM.

szes magyar textil-gyárosok kiállítottak ebben a csarnokban. Az egészségügyi pavillon a textilcsarnok mellett van.

A *gépcarnokokról* is elmondhatjuk, hogy a legnagyobbak, melyeket eddig magyar kiállításban láthattunk. Egymással szemben, hosszú vonalban húzódnak el e csarnokok, a melyekben az összes számottevő magyarországi gyárak legújabb termékeiket állították ki. Itt is, mint a textilcsarnokban, élénk munka folyik. Dolgoznak, zakatolnak a gépek folyton. A két gépcarnokot mintegy egybekapcsolja az ünnepélyek csarnoka és e mögött új világ kezdődik: a *sport-telep*, mely ugyancsak legnagyobb hasonló telepe a vidéknek. Pünkösdi vasárnapján az országos tornaszövetség rendezte itt első országos versenyét, melyre mintegy 700 tornász jelentkezett. Itt fognak lefolyni a nyári időszak legérdekesebb sporteseményei. A *közlekedési csarnokot* máris benépesítették, még nem lehetett teljesen befejezni a *butor-csarnokot*, a válás- és közoktatásügyi miniszter segélyével épült a nagy műcsarnok, melyet június közepén nyit meg a Képzőművészeti Társulat kiállítása. Az itt fölöröltakon kívül még magánpavilonok egész sorozatával találkozunk a kiállítás területén. Mindegyikben élénk, pezsgő élet folyik. Mulatságokról is bőven gondoskodtak. Valóságos *ős-Pécs*, és ezen szórakoztató és oktató mulatságok között külön fölemlítésre méltó még Várady Ferencz, vármegyei főlevéltárnok

A JÓ BARÁT.

Elbeszélés.

Irta Fröhlichné Kaffka Margit.

Újra egy asszony és újra egy férfi, a kik együtt barangoltak messze utakon, de ezek nem a temető utai voltak. Gyönyörű, puha ősz volt akkor; apró gyermekhalottakat csak ilyen napon volna szabad eltemetni; — sárgán, csodás gyönyörű pazarlással hullott a fákról az aranyeső, s az édes, szomorú biborarány színével a kert, az út, az erdő mind tele volt. Semmi vad üjjongás, rikoltó, lármás szerelem, hangos madárzaj, — csak valami megolvadt, áttetsző nagy csendesség mindenben. Ők a város szélén jártak, gyérülő, apró házak felé, keskeny utakon, s a férfi nyugtalanul unszolta az asszonyt.

— Siessünk, siessünk!

Az asszony ránézett. Nem értette. Hisz semmi, semmi nem készlet ma sietségre, — hallgatag, aranyos délután, mélységes, álmátags naposítás, a békés apró szatócs boltokból kibőbiskoló nyájas idegen arcok, — a fákról is úgy hull a levél, — bevárja egy a mást, — és egyre, egyre esik, — miért kellene ma sietni?

— Majd megmondom. Ha kitérünk, — a vetésen túl, — a szőlők alatt megmondom majd. Siessünk.

Es siettek. Az asszony hosszú köpenye végigsimult a nyurga, szalmás fűszálakon és azok bámulva, lassan egyenesedtek fel újra. A férfi letért az útról.

— Te menj itt, az ösvényen!

— Nem, — csak maradj!

Es letértek mind a ketten a tarló göröngyös szélére. Nevetve bukdácsoltak, megfogták egymás kezét, — siettek, siettek. Az árokszálon pipacsok virítottak, nagy, omló, álmátags és rövidéletű virágok, és az asszony tépni akart belőlük a fekete hajába, — de a férfi gyorsan lehajolt; kíméletlen, siető kézzel egész csomót szakított, — tövestül csaknem, és legtöbbször széthullt, mire fölemelte, hogy fejére nyújtsa. Az asszony nem vette el, és most először illant át az arcán valami árnyék. A férfi nem ért rá észrevenni, — siettek tovább.

Az út elkarýarodott két lejtős dombhat közre, puha fűterségek, terhes gyümölcsfák, apró prés-házak intettek feléjük.

— Most mondja, gyorsan!

— Majd a forrásnál. Megpihenünk.

Elérték a forrást és az asszony újra feledte a szomorúságot, a mely ok nélkül szállongott felettük, mint jövő-menő lenge fellegárnyak a világos égen. A kedves, jámbor és szerény őszi

PÉCS: RÉSZLET A KIRÁLY-UTÓZÁBÓL.

A MAGURA HEGYSÉG.

nap sugar csendes mókával melengette át őket, a mint összesimulva ültek a kővön, az asszony messze, messze elnézett és bágyadt, laza ujjakkal gombolgatta ki a köpenyét. Alatta finom, gyöngéd őszi színeket viselt, hőszi, himzett gallért és kockás, puhán bogozott selyemnyakkendőt.

— Megszomjaztam! — mondta halkan; mosolygott és szembefordult a napnak.

A férfi habozás nélkül kapta le puha nemezkalapját, kedves, ügyetlen nembánomsággal gyűrte ivóedényé s mélyre hajolva szinte elfeküdve nyult bele a forrás odvába.

— Milyen nyulánk! — mondta meglepődve az asszony, és öntudatos, nyugodt gyönyörködéssel nézte végig, mikor a víz után nyult. Pár évvel ő volt az öregebb.

A kalapból nem volt jó inni, de mögöttük egy pásztor jött csobolyóval és szívesen kínálta az edényt. Milyen különös, kedves dolog az, — nyakatlan csobolyóból inni, összecsiszított ajakkal.

— Szép időnk van, gazda!

— Szép, hosszú ős, uram. Későn szüretelünk.

Az asszony mosolygott rá és megcsodálta a tűzszerszámját, a kovát, aczelt, taplót. Aztán egyedül maradtak megint az apró völgykalan-

FENYŐ-ERDŐ SZÉLE.

FÜZÉS A HOLT TISZÁN.

GRÓF ANDRÁSSY TIVADAR FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

ban, a víz halkan csobogott lenn és egy apró mezei egér egészen közel a lábuk előtt zörgött, maszatolt. A férfijka az asszony kezét kereste, — oh nagyon édes, nagyon benső és meleg szavak követje lehetett volna ez az óra. De hirtelen felneszelt az asszony.

— Mondja, — miért siettünk?

— Félttem, ha előbb mondom meg, visszatér. Visszaküld. — De nem akartam. Ez a délután a mienk.

— Mi történt?

— István haldoklik. Értem üzent, — és nagyon szeretné látni magát.

Az asszony elvonta a kezét, felállott és begombolta a kabátját.

— Nem lett volna szabad! — mondta lesü-tött szemmel. — István, szegény jó barátunk!

És a kőcosz, beteg, vézna és züllött fiatal poétára gondolt, a kinek a pillantása mindig nyugtalanná tette. Lobogó, szerelmes verseket irt az asszonyról és az önelgyőző barátság fanatizmusával vezette hozzá a másikat. És egyengette a szerelmesek útját, a míg szükségük volt egy harmadikra. De már régen nem volt rá szükségük.

— Hozzámegyünk! — mondta az asszony és egymás mellett haladtak újra az ösvényen. A kötelesség fanyar konvenziója rabul fogta őket,

de az asszony titokban arra várt, hogy ellenkezők a férfi. Hisz olyan rég várt, olyan kinnal összeravaszkodott, olyan nehezen megszerzett pár óra volt az együttlétük ideje, a mivel a titkos szerelmüknek áldozhattak.

Nézzé, — mondta a másik csendesen, félénken, — most három óra. Ötig kinn lehetnénk, és akkor villamoson, — el, — elérünk, — már régen rosszul van, — nos — bizza rám az időt!

Puha, hízelt szorítással öltötte az asszonyéba a karját és az csendesen ment vele. A nap előtt suhanva úszott el egy kicsi fellegfoslány és a szálló ökörnál ezüstvonalként csillant meg a levegőben. És mentek.

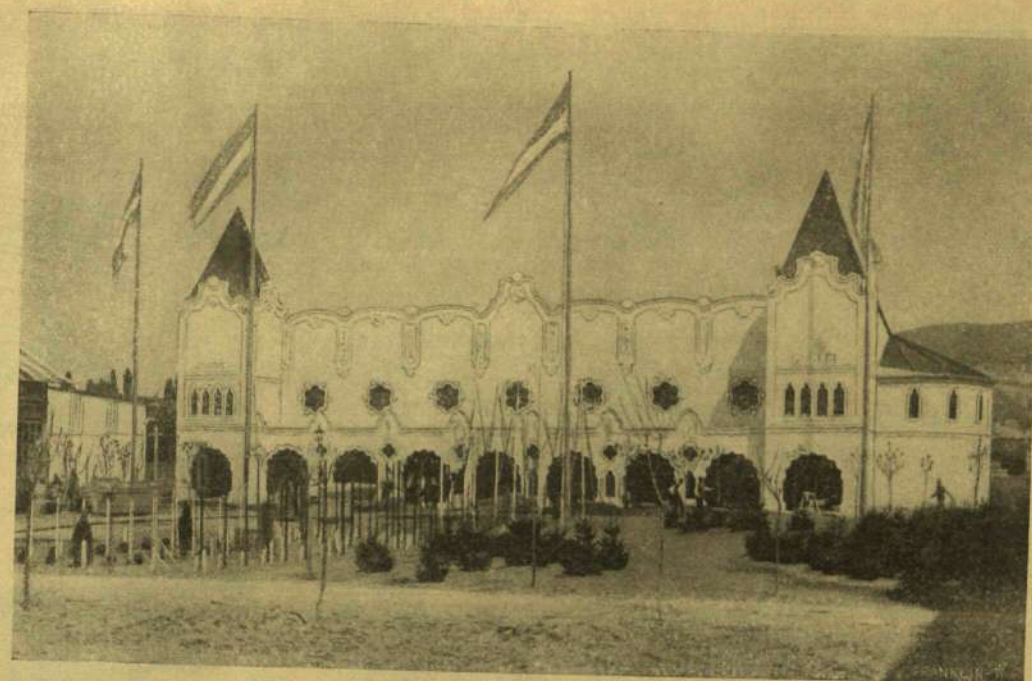
Nemsokára ott leszünk! — sugta fölhajolva a férfi és már látszott a bokrok árnyában az apró tanya, — hánlő vakolatával, megdőlt kéményével, — az ajtó előtt padka és nyitott tűzhely.

Az én király-palotám, — mondotta és mókás hódolattal meghajolva nagy kulcsot keresett. Az asszony nagyot lélezett és újra teleszította a lelkét kései szerelmük minden finom, átszűrt és nemes illatával. Még nem járt itt. Ez hát a szőlő, a hol ő szüretelt, a hol gyermekkorában ünnepi tűzijátékokat rendezett, a hol először vadászhatott csöpp fegyverével a mezei egerekre, a hova álmódzni járt és a hol elkövette első bűnét, a melyben a föld ő termőerejét ölelte magához egy lángoló tavasz éjszakán — a leányban, a ki a földek szülötte volt és a szűz állatokhoz, tudatlanul lélekző növé-

nyekhez hasonlított. — Ez az ő szőleje. — Még sohasem járt itt az asszony.

Benyitottak a dohos, sötét, tapasztott földű szobába. A férfi lelt egy éplábu karosszéket, nádból fonottat, — ráterítette a köpenyét és odavezette az asszonyt, mint valami királyi trónus elé. Újra feledve volt a szorongás, a fekete sejtés. Az asszony a közepén állt, kicsit sápadt volt és mintha remegett volna, — a feje hátrahanyatlott és a szeme lezárult az ölelés alatt. Mint egy törekény porcellánszobrot, csak úgy lehetett átkarolva, remegőn a szívére szorítani őt, — óva a varázsköd szentségét, mely körülfogta és becsessé tette a szerelmet. Szerelmüket, mely már nem volt első, vad fiatalos, kinézetlenül romboló vágygallyal teljes. A napfényes őszi nemes, érett gyümölcse volt, mely remegve függ gallyán és egy érintésre lehullhat időelött.

— Ugy-e, nagyon erősnek kell lennem? — kérdezte a férfi egy kicsit szomorú mosollyal és a két kezével csendesen eltolta magát az asszonytól, pedig a szemében a nyár tüze parázslott. Aztán leült az asszony; ő az ölébe temette a fejét és érezte, mint babrál a finom, sápadt ujjak a hajszálai között. Egymásra néztek a nagy, megvesztegető csendességben, — a szoba korhadt padlója alul a darazsak zúgása hallatszott, a bubos kemenczén egy nagy esodaalma piroslott és a tulipános tálon ujnyira állt a

AZ ÜNNEPÉLYEK CSARNOKA.

AZ IPARCSARNOK.

bejárata-e, — a hold kémkedő, el nem üzhető ellenség szeme, a mely utána lesked, és ő, ime, egy idegen, idegen férfival jár a fenyegető, sötét bokrok ágai között, — és milyen messze van még a város. Az oktalan, beteg, hirtelenjött remületében csaknem felkiáltott.

A férfi előre ment és egy hid karfájára ülve várta be őt. Azt hitte, megpihennek kissé, — itt összehajolnak a lombok, s a fekete vízre furesca, démoni vonásokat rajzol a holdsugar; — ő szépnéki látta ezt. De az asszony lihegve haladt el mellette és száraz torokkal, rikácsolva kiáltott: — István haldoklik. Siessünk!

Csodálkozva sietett utána a férfi és azontúl nem beszéltek többet. Már közöttük feküdt valami, — már jött a város széle, lámpafényes utcák, csemető villamosok. Futva kapaszkodtak fel, és az asszony sápadtan, komoran gubbaszkodott meg egy sarokban.

Aztán beléptek együtt egy dohos, betegszagú kis udvari szobába, a hol nagy, égő viaszgyertyák közül meredt elő a szegény, züllött gyermek, a félbemaradt koldus jógaszfiúnak, ismeretlen, apró poétának sárga, megkövült arca, mélygödör szemei, áttetsző, halotti orra, megélekedt álla. A hogy kopott fekete kabátjában besülyedt félig ványadt alakja a koporsó szalmapárnái közé, olyan igazi jelentéktelen senki és semmi volt ez a nagyhomlokú, szegény, szerelmes jóbolond — a ki volt, — ez a közömbös,

PARKRÉSZLET A MEZŐGAZDASÁGI CSARNOK ELŐTT.

A PÉCSI ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

A PÉCSI ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS MEZŐGAZDASÁGI CSARNOKA.

hideg és feloszló sejtötmege, a mivé lett, — oh, Istenem, — csak mintha a gyertyák sápadt fényében lobogna, vonaglana valami nyugtalanító, valami titkoszerű. Azok ketten nem mertek egymásra nézni, — ebben a perczen csaknem gyűlölték egymást.

— Már félháromkor halott volt, — mondotta akkor gépiesen, közönyös sopánkodással a szál-lásadó asszonya.

NÉMET KÖNYV A MAGYAROKRÓL.

Érdekesebb, szimpatikusabb s a mellett tárgyilagosaabb könyv alig jelent meg Magyarországról, mint *«Die Ungaren wie sie sind»* című, a XVIII. században megjelent német útleírás. Berlin egyik antikváriusának kirakatában fedeztem fel nemrég ezt a ránk nézve felette érdekes és értékes elszárgult könyvet. Értékét növeli e műnek az a körülmény, hogy Magyarországról a múlt században és régebben összesen két érdekesebb munka jelent meg. Az egyik 1840-ben jelent meg *Kohl J. G.* tollából s két kötetben át több rozskarattal, mint tárgyilagossággal foglalkozik a magyarokkal. Igazságosabban s szimpatikusabban ír rólunk gróf *Hoffmann* 1792-ben megjelent könyvében, de mélyrehatóbb, általánosabb és sokkal rokonszenvesebb előttünk *Ellrich* Ágostonnak *«Die Ungaren wie sie sind»* című műve. A szerző egyszerű neve mögött egy nagy műveltségű, széles látású, világlátott német művész rejtőzik, a ki hosszabb időt töltött Magyarországon s mint maga írja zárszavában, *«megfordult a mágánások, püspökök, nemeselek, polgárok, parasztok, tisztek, katonák és művészek társaságában.»*

Könyvének ránk, magyarokra, első sorban *kulturhistóriai* szempontból van nagy fontossága, mert be kell ismernünk, hogy egyes részleteiben olyan tényeket s intimitásokat jegyez fel rólunk, a melyeket igen sok hazai kultur-historikusunk megirigyelhetne tőle!

Ullrich némi iróniával, de szellemesen jegyzi meg, hogy azok a francziák, a kik Magyarországon utaztak s útleírásokban számolnak be tapasztalataikról, nagyon is francia szemmel nézték az akkori Magyarországot, de az angolokról sincs jó véleménynyel. *Bright* akkoriban híres *«Travels from Vienna through Hungary»* könyvéből pedig azt írja, hogy abból legfeljebb — *Bright* okulhatott...

— Bár *Magyarország Európa egyik legszebb országa* — írja könyvében — és a magyarok

a föld kerekiségének egyik legérdekesebb népe, mégis alig foglalkozik velük a külföld irodalma. Ha az Olaszországról írt könyvek alig férnének el Potemkin herceg híres termeiben, a magyarokról írt útleírások kényelmesen elférnének egy falusi paraszt házikójában, a mely nem sokkal nagyobb, mint egy udvari hintó.

Rendkívül érdekesek a magyar nemzeti karakterről szerzett megfigyelései. A magyar nemzeti önértékelés s büszkeségről mint a legszebb nemzeti erényről emlékezik meg. Hajlongani, mások előtt megalázkodni, erre nem hajlik az igazi magyar, — jegyzi meg egy helyen a szerző. A magyar vendégszeretetről és a magyar konyháról azt a jóízű megjegyzést teszi, hogy sehol a föld kerekiségén annyi és oly jót nem esznek, mint Magyarországon. Egy *Hertelendy* nevű némes házában élvezi egyszer a magyaros vendégszeretetet.

Délben ültünk asztalhoz, — írja a lakmározásról, — éjjel is elmúlt, de még senkinek sem jutott eszébe felkelni. Mielőtt pedig lefeküdtünk, somlai bort — a világ legjobb borát — tette az asztalra a ház úrnője, hogy könnyebben elaludhassunk! Három napig tartott a díridó s a mikor elbucúztam, a házigazda kijelentette, hogy megérdemeltem a *«magyar ember»* elnevezést!

A magyar a világ legvendégszeretőbb népe — írja egy helyütt. — A magyar vendéglők kiszolgálása kitünő, ajánlom a drezdai és berlini vendéglősök figyelmébe!

Érdekesebben s szellemesen állítja be a magyarok német-gyűlöletét.

A magyar nem azért gyűlöli a németet, mert német, hanem mert az *osztrák is német...*

Faji szempontból a kurta nemest (der niedere Adel) tartja az *«igazi»* magyarság színejavának.

A grófi és hercegi családok — kevés kivétellel — idegen országokból származtak be Magyarországba, a hol megtelepedtek s megszerezték a magyar nemességet.

Különös dicsőréttel emlékezik meg a magyarok nagy jogi tudásáról s jogérzékéről. A jurátusokat így karakterizálja: — A félelmetes jurátusok a szó superlatívusának legszuperlatívusabb értelmében a legértékesebb elemei a magyarságnak.

A parasztságot tartja a magyarság zömének, de helyzetét szánalmasnak mondja. Töviről-hegyire leírja életmódját, viszonyait, sanyarú helyzetét, de faji szívósságánál fogva a jövő Magyarország alakulásában nagy szerepet jósol a magyar parasztnak.

Ötletesen jellemzi a paraszt háztartás legfontosabb cikkét, a szalonát: — *déjeuner, dîner, souper* és toilette ciklik a magyar paraszt háztartásában a szalonra, — jegyzi meg a könyv szerzője...

A főúri nemességről írt fejezetében megemlíti, hogy a magasabb állambizalmi méltóságokra szívesen vállalkoznak főúraink. Szemérveti főúrainknak, hogy az ország érdekei ellen cselekednek, a mikor jövedelmük tetemes részét Bécsben és külföldön költik el. Főúraink Bécsben élnek, fényűzést s nagy pompát fejtenek ki bécsi háztartásaikban, míg magyarországi birtokaikra évente legfeljebb ha egyszer lerándulnak. Némileg okát is adja ezeknek a viszonyoknak: az udvar Bécsben székel s a főúri világ szívesen kerül az udvar közelébe!...

Igen jellemzően fogja fel a katonaság és a magyar tisztek helyzetét. — A magyar tiszte, a ki osztrák hadseregben szolgál, szolgálati ideje alatt kénytelen különválni nemzetétől. — Majd a közkatonaságra áttérve, így folytatja: *«Hogy a magyar csapatokból kerül ki az osztrák had-erő színe-java, hogy az idegen országokban lefolyt csatákban mindig első szerepe volt a magyar katonának, hogy a magyar lovasságnak nincs párja, közismert dolgok.»*

A francia katonának fogalma sincs, hogyan kell lovát szeretni; a magyar lovasatona, bár szereti felebarátját, de ennél is jobban szereti a lovát. Felemlíti, hogy sok katona szokik meg ezredétől s ha el nem csipik, beáll egy része *«betyárnak a bakonyi erdőben...»*

A magyar nyelv szépségéről nagy elragadtatással beszél: *«A magyar nyelv a föld kerekiségének egyik legszebb nyelve, a mely különösen a nők ajkán hangzik szépen s túlszárnyalja az olasz nyelv szépségét is. Ha szerencsétlenül sémre királynak születtem volna, udvarhölgyeimnek magyarul, az uraknak latinul kellett volna beszélniük!»* — ilyen hízogó szavakkal hódol a magyar nyelvnek!

Tréfásan — de némi iróniával — jegyzi meg, hogy a magyarok közül sokan idegen szavakat kevernek beszédükbe, hogy műveltségüket fitogtassák. Fel is jegyez egy ilyen mondatot. Ime: *«Bizon amice, tegnap nagy Verlegenheitbe voltam, du weisst, hogy a feleségem eifersüchtig van...»*

Bár a magyar nem szívesen beszél németül, feltűnőnek tartja, hogy az *«igazi»* magyarok is beszélnek németül. Viszont bevallja, hogy az összes idegen nemzet fiai között a magyarok beszélnek legszebben és legtekélyesebben a fran-

czia és olasz nyelvet. Káromkodni is csak a magyar tud igazán. Ezen a téren valósággal virtuóz-költő minden magyar, de lelkesedni és szónokolni is csak a magyar tud. *«Ha parlamentjük lenne, lefőznék a híres angol szónokokat...»*

A magyar kultúráról nincs sok mondani-valója. A színészetről írva, megjegyzi, hogy a magyar nemzetben ki van fejlődve az érzék a színészet iránt, sajnos azonban, a magyarországi színpadokon németül játszanak. Megemlékezik a kóbor színtársulatokról, melyek beköborolják az országot és nyomorognak a dicsőségért. *«Láttam ilyen magyar előadásokat, melyek kiállják a versenyt a legjobb német előadásokkal is.»*

Állandó német színpadja csak Pestnek és Budának (Ofen) van. Ha tél idején befagyott a Duna, apró csónakokon kellett a színészeknek átjárniok. Ha jégzajlás indult meg, már délután két órákor csónakba kellett szállaniok a pesti oldalon s bizony igen gyakran négy órára járt az idő, mire átvérgetek. Ha köd volt is, megesezt, hogy csak estére értek át s ezen idő alatt szenvedniök kellett a zimankós idő minden zordságát. Előadás után ugyanezt az utat visszafelé megtenni! A színpadi hercegek, hercegnők, királyok és királynők örülhettek, ha éjféltre a budai oldalra verődhettek csónakjaikon...

A színházbajárásnál is nagyobb szórakozása a magyarnak a táncz. — A világ legszebb táncza, — mondja róla a német festő, — való-ságos *«varázstáncz»*. — Nincs szebb, gyönyör-ködtebb látványosság, mint a tánczra készülő magyar nők csoportja. Más nemzetbeli szép nők gyülekezete: szép nők gyülekezete, de a szép magyar nőké: királynők gyülekezete. A táncz-zene, általában a magyar zene, fölötte eredeti s semmi más nemzet zenéjéhez nem hasonlítható. A magyar nemzeti karaktere a zenében szólal meg legközvetlenebbül. A magyar ezigányok közül egész sereg Paganini ki-kerülne. *Paganini a magyaroknak való lett volna és Magyarországnak kellett volna Paganini hazájának lenni...*

Szórakozási helyük különösen a pestieknek a kávéházak, a melyekből már akkor is bőven kijuthatott. — *«A sok tértlen, dologtalan ember a nap minden órájában megtölti ezeket a pesti kávéházakat s sehol a világon nem láttam oly nagy fényűzéssel berendezett kávéházakat, mint Pesten...»*

A magyar igazságszolgáltatásról kevés jót mondhat. A pereket sokáig elhúzzák s a magyar minden csekélységért pereskedik. *«Sehol nem divik annyira a testi fenyték, mint Magyarországon. A botbűntetés a leggyakoribb valami. A ki a testi szervezet szívósságáról meg akar győződni, jöjjön el Magyarországra s nézze végig, a mint a pandurok kimérik a bot-űtést a delinkvensen.»*

Külön fejezetben emlékezik meg a magyar lórol, a melynek híre messze földön ismeretes. Különösen az erdélyi lovarkról emlékezik meg

FRIGYES FŐHERCEG URADALMAINAK PAVILLONJA A PÉCSI ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁSON.

nagy dicsőréttel. *«A Bánfi és Betlen grófok uradalmi lovainak talán párja sincs.»* Az alföldi ménesekről mint olyan látványosságról emlé-kezik meg, a melyért messze földről érdemes ide utazni. Természetesen a *«csikósz»*-ról sem feledkezik meg, a kinek bravurjairól oldalakat ír tele. A magyar kocist pedig az angol kocsi-nál is különbnek tartja...

A magyar dohányt a világ legjobb dohányá-nak tartja s ebben látja okát a magyarok híres dohányzó szenvedélyének. Megemléke-zik egy *«F-cs»* grófról, a kinek pipatőriumát 30—40,000 forintra becsüli...

Szerencse, hogy a természet a magyarok-nak juttatta a legjobb dohányt s dohányföldé-kezt, mert egyetlen nemzet sem füstöl el annyi dohányt, mint a magyar. Igaz, hogy ehhez *«ma-gyar gyomor»* is kell, a mit a következő bon-mot megmásmításával jellemez eléggé találóan:

«Heureux sont ceux qui ont le coeur pur», e helyett: Heureux sont ceux qui ont l'estomac hongrois.» Ebben — igaza is van!

Iván Ede.

A NYÁRFÁK.

A gyermekkori emlékek kísérnek el bennün-kezt legtovább az élet útján. Néha már azt hisz-szük, hogy elfelejtettük őket, mikor nagy hír-telen, különös váratlansággal megjelennek elő-tünk és akkor csodálatos boldogság jár át ben-nünket, mikor rájuk ismerünk és érezzük az ő

FALUSI GAZDASÁG MODELLEJE A PÉCSI ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁSON.

kedves üdőségüket, a mely lelkünket felfris-síti.

Gyermekkorom egyik legnagyobb öröme volt, a Bakony alján elterülő réteken csatangolni, fölkeresni a szántóföldek közé ékelődő csalito-kat, madárfészeket fürkészve, és a szarkák, varjúk, véresék tojásait elkobozni, fészkeiket széjjelverni. Valóságos hősöknék képzeltek ma-gunkat, mikor kis pajtásainkkal megostromol-tunk egy-egy fát, a melyen egy ragadozó család táborozott. A legnehezebb küzdelmeket a nagy nyárfák körül vívtuk. Ezek a magas növé-sű fák a patak partján nőttek és egy kis hajlással szinte föléje hajoltak a Bakony-érnek, úgy, hogy ha az ember a fa derekán kissé fölkapas-zkodott, azonnal az az érzése volt, mintha a patak fölött lebegne és a legelső sikamlásra egyenesen a patak híros vizébe zuhan. Pedig ezek voltak gyermekvágyaink csejélai, mert ezeknek a tetején fészkeltek a véresék és kisebb fajta ragadozók, melyeknek szép pöty-työs tojásai voltak. De oly magasban, olyan elérhetetlen magasságban voltak, hogy alig-alig mertünk arra vállalkozni, hogy kiraboljuk a véresék fészket. Sokszor nekiindultunk, de nem bírtuk erővel, sem lélegzettel; a mellett a legkisebb szélben is a fák titokzatos bűgással susogtak, a mely félelmünket fokozta, úgy-annyira, hogy gyakran azt hiittük, abban a susogásban, abban a levelezésben valami va-rázserő van, a mely összejászik a vad mada-rakkal és csak azért van, hogy minket a fész-kektől távol tartson, elriasztson.

Egyszer vendég gyerekek érkeztek a szom-széd pusztára uraival; és egy vasárnap délután összebészeltünk és nekivágtunk a nyárfák tájé-kának és elhatároztuk, hogy a vérese-fészket aznap mindenáron kifosztjuk. Elemér volt a vendég fiú, szép kockás ruhát viselt, ő volt a legnagyobb közöttünk és büszkén emlegette, hogy ő leszdi a madárfészket. A mint a fa alá értünk, levette kabátját és nekiindult a famá-szásnak. Mi feltöltük az első ágit és onnét út-jára bocsátottuk. Elég gyorsan haladt a fán fölfelé és mi szent csodálattal néztük a fa alól. A nyárfák ünnepélyes bűgást hallattak és fönt, a fa koronája körül a véresék vijjogva szálltak körül tanyájukat, rövid röptű izeikkel. Elemér már magasban járt és a szél himbálta vele a fa tetejét; mi néma csendben néztük az ő emel-kedését és hallgattuk a nyárfa egyforma, titok-zatos suhogását. Barátunk a fészkekhez ért és mi vad csatakiáltásban törtünk ki. Ő meghal-lotta a mi örömrivalgásunkat és a zsebkendő-jét lobogtatta. A következő pillanatban egy kis recsegés hallatszott, majd rémes kiáltás és mi kövévalva láttuk, hogy a mi barátunk mint zuhan alá, széleseben, mint egy gomolyag, a melyet onnét fölülről aládobnak. Egyszer-két-szer odavágódott a mellékfákhoz, aztán a földre zuhant. Irtózatosan összezúzta magát és mi vad kiáltással és éktelen sirással rohantunk haza. Az egész pusztára talpra ugrott, orvosért,

A PÉCSI ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS FŐKAPUJA.

patikába jégért, orvosságért futott a vendégsereg. Azt a szegény fiút fölszedték, hazavitték, de bizony nem tudtak rajta segíteni, — még az este vége lett.

Húsz esztendő múlt azóta el és én kikerültem a nagyvilágba, évekig külföldön éltem és úgy szerettem ott a messze távolban, hogy még a gondolatától is irtóztam, hogy valaha haza kelljen menni. Nem is tudtam elképzelni, hogy lehessen valami, a mi képes legyen felidézni bennem azt a vágyat, hogy én abból a nagy kultúrából haza menjek a mi elmaradt, még fejletlen viszonyaink közé. Kedves emberek közt, kedves körben éltem, finom lelkű művészekkel társalogtam és azzal foglalkoztam, a mit legjobban szerettem; nem volt semmi gondom és az estéket víg mulatozással töltöttem el. Már régen nem voltam otthon és a hosszútél után, kint az idegenben élveztem a természet éledését. A legtöbb fa már rügybe fakadt és enyhe levegő járta be a nagy köváros aszfaltos utcáit. Estebéd után megint beültünk a Klubba és ott sokáig eltréfáltunk. Egyszerre egyikünknek az a gondolata támadt, hogy el kellene menni a Varietébe, a hol éjjelkor kezdik az előadást és egy új műsor van esténként, a mely felette érdekes. Pár percz múlva a mulatóhelyen voltunk. Egy amerikai, két norvég fiú, három porosz junker, meg én. A mint letelepedtünk egy kis asztal körül, azonnal jött egy pinceszér és rendelés nélkül italt hozott. «Itt muszáj inni», úgy látszik, valami titkos törvény írta ezt elő; de az is igaz, hogy senki sem idegenkedett ott attól, sőt mindenki igyekezett a töle telhető szeszmenyiséget elfogyasztani. A Varieté kis színpadán ezalatt a mutatványok egymást követték, megjelent ott minden lehető és elképzelhető figura. A norvég faczipós tánczosok, a német énekesek unalmas és jóformán minden szellemet nélkülöző dalaikkal és aztán belebent egy yankee-lány és néger társával egy divatos nigró tánczot lejtett el; a mely táncz tulajdonképen nem más, mint egy talp és sarokkopogtatási ritmuson alapuló bravur mutatvány. Nem kell hozzá a táncz költészete, csak a láb-izmok fejlettsége és bizonyos fokú ügyessége. A közönség viha-

ros tapssal ünnepelte az amerikaiakat; mire a mi yankee barátunk nagy örömmel sóhajtott fel: «It is my home!» (Az az én hazám!) És látszott az amerikai arcán, hogy nemcsak boldog, hogy az ő nemzetbelije tapsot aratott, hanem a boldogság mögött ott ült egy bizonyos elérzékenyülés; mintha a mi barátunk azalatt a kopogó tánczmulatság alatt arra gondolt volna, hogy mily szép és boldogító az élet odaát, túl a tengeren, a hol az ő arany hazája van, a hol a házóriások felhőket szelő tetején vígan leng a szent csikok és csillagok színdús lobogója. — Arezára egy pillanatra lágy vonások ültek, de aztán nagy hamar összeránczolta homlokát és felhajtott egy jó pohár whisky-t, mire eltűnt a honvágy érzetét. Nem vágytam még haza és azt hittem, jó ideig nem is fogok. Mikor kijöttünk az Orfeumból, felpakkoltunk egy pár ismerős nőt kocsikra, aztán a tavaszi reggelben, a kelő nap fénye mellett kihajtatunk a szabadba. A Spree partján leszálltunk és gyalog mentünk a víz mellett, hogy egy kirándulólhelyre érjünk. Nagy vigszágban voltunk, egyik élez a másikat kergette, mint a tüzijátékoknál, mikor egyik rakéta nagy süstörgéssel egymást követi és nagy puffogással széjjelfoszlik a levegőben. Pár perczig hallgatva mentünk, mikor egyszerre csodálatos érzés vett erőt rajtam, úgy éreztem, mintha egész bensőm remegni kezdene és az a különös gondolat villant fel előttem, hogy minden rossz ebben a nagy, fejlett, idegen országban és csak az én hazám az egyedüli hely, a hol érdemes élni! Nem tudtam, mi történt velem, valami titokzatos suhogást, szellemszerű susogást hallottam, mintha a levegőből szállna felém egy nagy, erős, felemelő érzés, a mely abból az érthetetlen susogásból fakadt és a mely egész bensőmet betöltötte. Felnéztem és keresni kezdtem a susogás okát. Nagy nyárfák voltak a Spree folyó mellett, melyeknek üde leveleit a tavaszi szellő lengette, és azok ott

a Spree mellett susogtak a tavaszi reggelen, épen olyan sejtelmesen, mint azelőtt húsz évvel, gyermekkoromban, ott a Bakony-ér partján. Végtelen ellágyulás vett rajtam erőt és előttem egyszerre mintegy varázsütésre felvillant a bakonyi táj, a vércsefészkek, a szegény Elemér és egy nagy csomó emlék, a mi mind nem volt egyéb, mint a honvágy egy-egy előhírnöke. A mely mind csak azt jelezte, hogy a messze idegen üres, kietlen lett előttem, mert rám nézve elvesztette minden vonzó erejét, engem a hazai föld hívott, nekem el kellett mennem haza, egész bensőm ezt követelte tőlem, mert hirtelen, a nyárfák sejtelszerű susogása által életre kelt bennem a vágy, hogy haza térjek édes otthonomba és sohase szakadjak el attól a földtől, a hol gyermekkoromban oly sejtelmesen susogtak a nyárfák, azok a nyárfák, melyek ott a Spree vize mellett is rám találtak és sejtelmes levélnyelvükön azt susogták: «Az édes otthon nem itt van, hanem ott, a hol a Bakony-ér mellett, a hol mint nagy fatestörök sorfalat állnak a magas, szálas nyárfák, azok a nyárfák, melyeknek a gyökere az édes anyaföldben nyugszik.»

Ifj. Hegedűs Sándor.

AZ ÚJ ZENEAKADÉMIA FÖLAVATÁSA.

A magyar zeneművészet égiszen évtizedeken át végig morajló bizonytalanság, mely egy új, állandó otthon létesítése érdekében oly sok hullámot vert, most hosszú időre szünetelni fog. Az ábrándozás, a bizonytalanság megszűnt, a zeneművelők fényes, rangos palotát kaptak, a jogos sóvárgás és reménykedés végre testet öltött. Ot napra terjedő ünnepségekkel avatták föl az országos zeneakadémia új épületét. A verőfényes, napsugaras május tizenkettedik napja — tűnő századok múltán is emlékezetes dátuma lesz a magyar zeneművészet fejlődésének. Rég volt a magyarságnak oly fényes, lelkes és tartalmas kultüreseménye, mint a művészi haladásunkat kifejezően szimbolizáló új zene-palota fölavatási ünnepe. A zene új hajlékának

SZARVAS-CSALÁD. — DIORÁMA FRIGYES FŐHERCEZEG PAVILLONJÁBAN, A PÉCSI KIÁLLÍTÁSON.

nagy hangversenytermében a mult hét vasárnapján díszes és nagyszámú közönség gyűlt egybe, hogy tanuja legyen helyes irányú művészi reform-törekvéseink megvalósításának. Közéletünk kiválóságai, a zeneművészet bel- és külföldi képviselői mélyen járó lelki gyönyörűséggel halgatták a felavató ünnep illusztris szónokát: gróf Apponyi Albert kultuszminisztert, a ki kegyetes szavakkal emlékezett meg a magyar zeneművészet fényes triászáról, Liszt, Erkel és Volkmann mesterekről, kiknek buzgóssága, munkaereje s lángelméje abban az időben pótolni kezdte azokat a hiányokat, melyek a külső keretben fogyatékosak és elkerülhetetlenek voltak. Ezután Mihailovics Ödön emelkedett szóra, lendületes szép beszédben vázolta a zeneakadémia történetét, köszönetet mondva Apponyi grófnak s mindazoknak, kik az országos zeneakadémia új épületének föllállítását előmozdították, lehetővé tették. A zenei ünnepségek második napja a megdicsőültek emlékének volt szentelve. Az utolsó három napot a zeneakadémia tanárainak, volt és jelenlegi növendékeinek hangversenye tette érdekessé és változatossá. Liszt, Erkel és Volkmann, nemkülönben élő magyar zeneművészeink alkotásain kívül bemutatóra kerültek: Bach, Csajkovszki, Goldmark és Beethoven halhatatlan művei. A pompás akusztikájú díszes teremben lezajlott ünnepségek dirigensei Hubay, Kun és Kerner művészeink voltak. Ily kulturális jelentőségű ünnepnapok teszik majd nemzeti életünket erőssé, hatalmassá s a lelkesedés melegségének ilyen bensőséges megnyilatkozása és tüze fogja eloszlatni arcunkról a hiú reménykedés csalóka színeit, lelkünk fakó egykedvűségét s lappangó remegését.

Cs. B.

EGY XVIII. SZÁZADKORI PAMFLET.

Nagy birodalma volt hajdan a pesti halászsoknak. Egész utca viselte büszkén nevüket, a mai Havas-utczának a Dunapartja torkolló részén. Piaczuk, a város kellős közepén, díszes kő-kútjával, kérékde mutatta házsorait, mintha azt akarta volna mondani: «én vagyok e város legősibb, leggyökeresebb polgárainak képviselője, az én királyi jogaromnak hódol a dús folyam,

mely zöld szalagként köti össze a két testvérvárost, s melynek korlátlan urai, a fejedelmi harsa, az imponáló tok, fényes ezüst pikelyekkel hintik be köreimet.» És nem sokkal lejjebb, a csepeli Duna-ágnál, szemben épen a vén Gellért kopasz szikláival, ott, hol a malmok zakatoló világa véget ér, az úgynevezett Halásztó terült el, táplálva a Duna gyakori kiöntéseitől. Medrét már jelentékenyen megszüktette a közeli lakosok által évek során odahordott föld és szemét, mely ellen hiába kerestek orvoslást halászaiknak a hatóságnál, hal-állományuk károsítása miatt, — de még mindig elég terjedelmes arra, hogy békésen megférhessen rajta a napbarnította, izmos halász-nép sok száz dolgos karja.

Csak hogy békéről, fájdalom, szó sem volt a nemes és tiszteltreméltó testület belső életében. Örökös villongás, torzalkodás és perpatvar dúlt a mesterek között. A czéhrendszer monopoliuma úgyis minden téren kedvezett az elnyomásnak, az avult kiváltságokon alapuló hatalmaskodás visszaéléseinek, hát még a halászmesterségnél, hol annyi érdek ütközött élesen egymásba, hol a háló kivételének alkalmasabb helye is sokszor már előre eldöntötte a nap szerencsését s egész monopoliumszerű jellegét adott ez üzletnek.

Hogy e kiáltó egyenlőtlenségeket lehetőleg elsimítsák, 1777-ben kimondta a pesti halászcseh-mester, hogy két éven át mindig csak négy mester halászhasson a kis «városi szigetnél» levő új vizafogónál s a fogott hal egy-ötödét a városnak legyenek kötelesek beszállítani. A fő czéhmeisteri tisztet ez időben Pisztorj Mátyas töltötte be, mellette sorakoztak, mint ifjabb mesterek: Pisztorj György, a két Schröder (Mihály és András), a két Ráth (Ferenc és András), stb. Ezek aztán nagynehezen kivitték, hogy a négy feljogosított mester közül legalább kettőt az ifjabbak közül válaszzanak, hogy a halászlaji jog tartama két évről egy évre korlátoztassék, s hogy a fogást egyenlően osszák fel mind a négyük között.

De a kérdésnek ily megoldása sem hozott létre tartós békét. Az elégedetlenkedések rövid időn újra kitörték s majd minden halászatot iszonyú istenkáromlások s nem ritkán véres verekedéssé fajult összetűzések fejeztek be az elsőségért vetélkedő mesterek közt, a kik közül

egyik sem akart megmaradni a neki szánt helyen.

Fokozta a háborúságot Schröder hal-komisszárus viselkedése, a ki bizalmi állását gyanús üzelmekre használta fel. Rábizonnyították, hogy provizórt köt ki magának a halvásárlási engedélyekért a nagybörzstől tót halkimérvől, sőt maga is vásárol titokban potykákat s jó haszonnal ad túl rajtuk. A hal után mázsásként a szokásos egy denár taksa helyett három krt szedett s azonkívül minden halásztól még 14—15 font halat is szerezte. Schröder nem tudta magát tisztázni e vádak alól s ezért a vége az lett, hogy az asszonyokat eltöltötték a halkimérvől, Schröder mellé pedig ellenőrzésül egy városi darabantot állítottak, s hogy a fenyegető drágulást elhárítsák, kihírdették, hogy a halkufárok reggeli 10 óra előtt tilos a halvásárlás. Így akarták biztosítani, hogy a mester maga adhassa el halait, s hogy a közvetítők lehetőleg kizárassanak.

Nagy volt az elkeseredés mindezek miatt Schröder czéhmaster ellen. Boszút forraltak ellene, s tanakodtak, törték fejüket, hogyan hajtsák azt végre.

Volt az akkori Pestnek egy városszerzte ismert, tipikus alakja. Töpörödött, egyik lábára bicogó, de ördögi leleményességű emberke, a ki régi katonatiszti családból születve, korán árvaságra jutott s praepetorkodással, zugirászkodással kereste sovány kenyerét. A mellett mint ügyes rigmus-gyártó és rettegett pasquillista tett néha kétes szolgálatokat azoknak, a kik csengő pénzzel megfizették. Hamis passzusok fabrikálásának, soha nem létezett családok kikoholásának nem volt nagyobb mestere, mint Maul Ferenc, a santa «scriba», s a kit egyszer csipős nyelve czélabavett, azt halálra marcangolta mérges fulánkjal.

Egy ilyen emberre volt szüksége a halászsoknak.

Az 1774-ik esztendő utolsó estéjén vígan kocczantak a poharak a «Hét sváb»-hoz czimzett borozóban, hol az ifjabb emberek bucsúzkodtak az ő-évtől. A bor már meglehetősen megoldotta a nyelveket, s mi lehetett volna egyéb a társalgás tárgya, mint a közös sérelmek miatti kifakadás a czéh előljárósága s legkivált Schröder ellen.

Az évődést Ráth János halászmester kezdte:

VASÁRNAPI KIRÁNDULÓK.

«Ich hab' einen blinden rothen Fuchs zu Haus. Wer mir 2 Ducaten dafür giebt, dem verkauf' ich ihn.» (Van egy világtalan sárga gebém odahaza, a ki két aranyat ad érte, neki adom.)

Ráth András kapott a tréfán:

«Ich gieb' die zwei Ducaten.» (Megadom a két aranyat.)

Azután hozzátette:

«Wir wollen den Fuchs dem Zechmeister zum neuen Jahre schenken.» (Adjuk a farkót a csehmasternek újévi ajándéknak.)

Az ötlet tetszett, de a tetszés harsogó derűségé fokozódott, mikor Ráth még tovább fűzte a tréfát:

«Der rothe Fuchs gehet krumm, wir werden ein Pfaster auf die Augen legen.» (A farkó után jár, majd ellenzőt teszünk a szemére.) N. B. Schröder csehmaster rőt ember volt, lábait, valószínűleg a hideg víztől kapott köszvény folytán polyába bonyolva tartotta s szemén széles zöld ellenzőt viselt.

Megállapodtak abban, hogy egy társukat ültetik a lóra, s két aranyat adnak neki, ha a Hal-térre, a csehmaster elé vezeti a lovat.

Eperczben lépett be az ajtón a sánta «scriba», biczegő lábát maga után vonva. Valami késői mulatságból vetődött arra, lámpáját hóna alatt vive, míg százcztű köpenyegét egészen orráig húzta föl.

Jó pajtása volt ő a halászoknak, valamikor Ráth András mellett is instruktorkodott. Min-

denfelől tele pohár nyúlt feléje, de még mielőtt érinthette volna, Ráth titkolózva félrevonta, s

A KÁVÉHÁZ TERRASZA.

«Zu diesem Neuen Jahr Wunsch.»

Was hat sich im alten Jahre zugetragen
Dass man khünnt' mit Stuhl und Wagen
Auf dem Fischplatz fahren trag ... stb.

Nem telt bele egy óra, s a város népe a leg-távolabbi negyedekben is értesült a sikerült persiflage-ról. Mindenki tudta, hogy kire vonatkoznak e szavak:

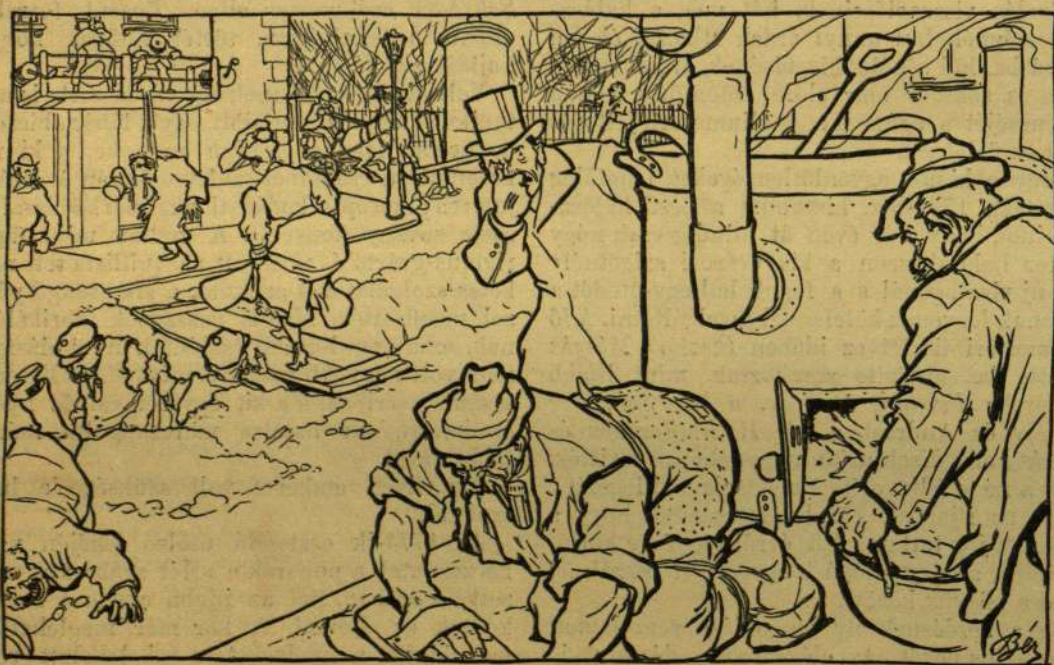
«Aber der mit dem Pfaster am Augen»

Und der bey sein Füss-Verband'
Den er mitragt bis ins End'»

s az utánok következő még sikamlósabb, nem is reprodukálható kitételek. Hiába tépette le Schröder egy megbízott embere által a pam-fletet, akkor már késő volt; az elmés rigmusok minden szájon ott lebegtek, s a közneveltség tarthatatlanná tette az egykor mindenható Atya-mester amúgy is megingott pozícióját.

A cseh természetesen szigorú vizsgálatot indított az irat értelmi szerzőjének kiderítésére. A halászok nem is tagadtak s már-már úgy állt, hogy a bűnösöket a nemes testület hallatlan megsértéséért örökös kizárással fogják büntetni. Ezt a súlyos ítéletet azonban később pénzbüntetésre enyhítették. Mindegy, a halászok elérték céljukat, véget vetettek a nimbuszában, tekintélyben kegyetlenül megtépá-szott Schröder Mihály garázdalkodásainak.

V. S.

ASZFALTOZNAK.

TAVASZ BUDAPESTEN. — Bér Denső rajza.

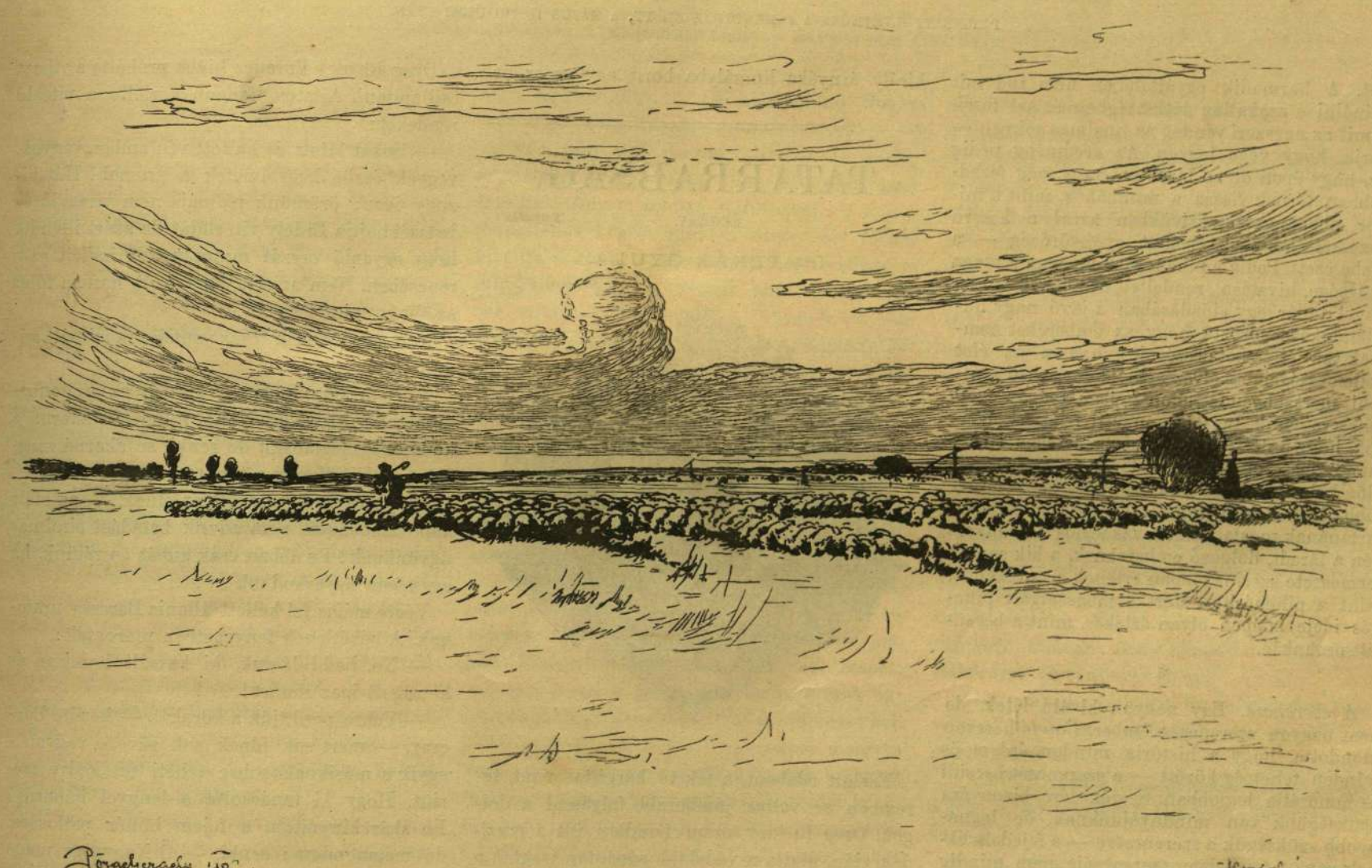
A HÉTRŐL.

A győri ünnep. A nagy emberek emléke, szelleme, kegyelele tud olyan csodát művelni, hogy virágot termővé teszi az ércet és a követ. Nemes Győr városa most vasárnap egy darab ilyen, virágot termő márványkövel gyarapodott. Ez a kő egy emléktábla, Horváth Adorján szobrász művészi alkotása, a melyet Révai Miklós, a poeta nyelv-tudós halálának százados évfordulója alkalmából illesztettek arra a házra, a melyben 1787-től 1797-ig Révai mint győri rajztanító lakott és tanított. Révai Miklós 1797-ben azért távozott Győrről, mert egy részeg városi hajdu belekötött, megsértette és az önérzetes rajztanító úgy állította az ügyet a nemes magisztrátus elé, hogy vagy a garázda kisbírót csapják el, vagy ő mond lsten hozzádot a városnak. És a nemes magisztrátus úgy határozott, hogy a hajdu — maradjon. Most pedig, száztiz esztendő múlva a város zászlódiszbe öltözködött és emelkedett, szép ünnepséggel emléket állított annak a férfinak, a kit

A ki azt merné állítani, hogy ez a hatalmas birodalom reakcionárius szellemű, azt föltétlenül kinevelnék. És ime, most Londonból párosával érkeznek a híre olyan intézkedéseknek, a melyekre a legnagyobb mértékben bajos lenne a liberális jelzőt alkalmazni. A cenzúra ugyanis soha és sehol se volt a liberáliszmus fegyvere, eszköze. Már pedig Londonban a cenzúra dolgozott a minapában és pedig elég brutálisan. Közvetlenül az előadás kezdete előtt tiltottak be két szindarabot. Egyik se sértett se vallást, se erkölcsöt, se szemérmest, az egyiket néhány esztendő előtt zavartalanul el is játszották már Londonban vagy ezerszer. De most nem szabad előadni a Mikádót, mert közben Ő Felsége a japán császár szövetségese lett Ő Felségének az angol királynak. A másik darabnak meg az volt a főbenjáró bűne, hogy Vilmos császár, a német Rex Imperator ellen lehetett néhány mondatát «értelmezni». Egy csomó ember csodálkozva csapja össze ezeket a hírekre a kezét, leesik az álla és Oroszországot, meg Törökországot emleget. Pedig ez a megütődés egy

az ő szemében visszás látvány. Ezért cenzurázhatott bátran a főkamrás. A német császár viszont sokkal komolyabban nem kedves neki, semhogy a szinpadra kívánja. Ennek az élvezetnek az elmaradását se sajnálják Londonban, a hol ezekben a betiltásokban sokkal kevésbé látnak reakziót, mint a hogy például mi látunk benne — itt Budapesten. Ott a maguk erkölcsének a cselekedetét látják benne.

A pihenés művészete. Semmiféle tudomány se adatik tanítás nélkül. Se a munka tudománya, se a pihenésé. Erről tanúságot tehet minden esztendőben egy egész sereg ember, a kinek a munkában nagyobb a jártassága, mint a pihenésben és mert annak érti a módját, ennek meg nem ismeri a művészetét, mindig kárba vész az amúgy is szűkre szabott három-négy hete, a minek a remélt gyönyörűségével a munkában való görnyedés hosszú hónapjának sora alatt vigasztalta és biztatta magát. Tizenegy hónapon keresztül várják ezt az

HORTOBÁGY. — Pörge Gergely rajza.

1797-ben kevesebb becsülték egy pityázáló hajdunál. E mai Győr városának nincs oka röstelkednie ama korért, nem Révai volt az egyetlen apostol, a kit a maga kora megérténi nem tudott: a mai Győr városáé csak az érdem, a dicsőret és a dicsőség, hogy igazán gyönyörű módon tudott méltó lenni a nagy ember emlékéhez. Mi sokat ünnepelünk, de ez a győri irodalmi ünnep lelkében, diszében, melegségében, emelkedettségében egyike volt a legszebbeknek, a melyeket az utóbbi időben rendeztek. Révai Miklós szelleme a halhatatlanság magasságából valóban megbékélve és örömmel tekinthetett le a hódolásra és szép ünnepére, a melylyen neki áldoztak, de a szellemnek az ünnepnél, a hódolásnál és az ő munkáját hirdető művész emléknél is nagyobb gyönyörűsége telt bizonyára a város magyarságában, a melyet ő még németnek ismert, de a hol ma már más szó nem hangzik, mint a mely az ő lelkének szerelme volt — a magyar.

A törvény. Angliát az alkotmányosság, a legnagyobb szabadelvűség, az emberi jog tiszteletének ideális országa gyanánt emlegetjük.

kicsit — kései. A liberális Anglia törvénykönyveiben hemzseg az olyan paragrafus, a mely feketeség dolgában lefőz minden ukázt és minden fermánt. De ezeknek a paragrafusoknak a túlnyomó nagy része egyebet se csinál, csak épen — megvan. És megvan, mert volt idő, a mikor bölcsnek találták. Ezek muzeumi paragrafusok, afféle régi ágyuk, a melyekkel már nem lőnek többé. Nem akadályozták meg Angliát abban, hogy a szabadság szigetének híret szerezzék meg magának a világ előtt. A minek a magyarázata az, hogy erős országban nem az írott törvény, hanem az élő erkölcs adja minden intézmény karakterét. A legönakább törvény se nyűg ott, a hol egy józan és erős nemzet a maga erkölcei szerint a maga életét élheti. Ez a mostani, a mi szemünkben reakciós szintű intézkedés se történhetett volna meg, ha erkölcsi és az angol erkölcs között nincs harmónia. De van. Az angol ember még tréfából se gúnyolódik olyan emberrel, a kit becsül, a mint hogy egyáltalában nincs érzelme a gúnyos elmésség iránt. A míg a Mikádó egy exotikus nép exotikus fejének festett, el tudott mulatni azon, hogy kifigurázzák. De egy szövetséges nemzet uralkodója — operethőnek

egy pihenő hónapot, a melyre elcsigázott testüknek és agyuknak csakugyan mulhatatlan szüksége van és mikor itt van, a mit szomjú lélekkel epedtek — tanácstalanul állnak és nem tudnak mit kezdeni vele. Nincs mindenki abban a kellemes helyzetben, hogy iskolája, gyakorlata legyen a munkamentes idő, napok és hetek bölcs és hasznos fölhatalásában. Legkevésbé az, a kinek az élete rendesen munkában telik. Hála Istennek, nem is beteg mindenki, hogy a doktor jelöljön ki neki helyet, a hová menjen és csináljon programot, a mely szerint cselekdjék. De arra a kevés pihenésre az egészséges embernek is szüksége van és annál nagyobb szüksége van a pihenésnek szánt idő okos és célirányos fölhatalására, mennél munkásabb élet jutott osztályrészeül. Valóságos kis tragédia az, a mikor a dolgozó fáradt emberek pár pihenő hetekeje valóság-gal elmorzsolódik, a nélkül, hogy hasznát tudnák venni. Az egyik kísérletezik: hogyan használhatná föl jobban, de az idő sokkal rövidebb, semhogy, mire az igazít megtalálja, már eltelne is vele. Akkor már lejárt a vakáció. A másik nem is kísérletezik, csak töpreng; mi tévő legyen és áttöprengi az egész szabadsá-

Kornfeld Zsigmond és Lánycz Leo.

Bárá Prónay Dezső, báró Rudnyánszky József és Hosszú Vazul román püspök.

PILLANATFÖLVÉTELEK A FŐRENDIHAZ ELŐTT, A MÁJUS 10-IKI ÜLÉS UTÁN.

gát. A harmadik egyáltalában nem tud mit csinálni a szokatlan létlenségben és azt teszi, a mit az egyszeri vendég az unalmas soireen — várja, hogy vége legyen. Az eredmény pedig az, hogy éppen olyan fáradtan, vagy még fáradtabban térnek vissza a munkához, mint a mikor abbahagyták, szívükben azzal a keserű érzéssel, hogy az epedett gyönyörűség — a vízbe esett. Pedig a pihenésnek megvan a maga szüksége, hivatása, rendeltetése. Néhai Nothnagel tanár egy előadásában a jövő nagy föladatai közé sorozta, hogy az embereket nemcsak az élet kötelességeire, hanem az élet kellemességeinek élvezésére is meg kell tanítani, mert ebben a tudományban még nagyon hátra vagyunk. Igazat mondott. Írják az újságok, hogy a nőtisztviselők egyesületében Grossmann kisasszony előadást tartott a szabadság- idő helyes felhasználásáról. Bárcsak minél több ilyen fölvilágosító, tanácsadó fölolvastat tartanának mostanában a vakációzás idő küszöbén a fáradt, dolgozó embereknek, a kik sorsuk természete szerint jobban értenek a munkához, mint a pihenéshez. Mert a megszolgált pihenés ideje is éppen olyan értékes, mint a becsületes munkáé.

*

A szerencse. Egy nagyon kiváló lélek, de nem nagyon szerencsés ember, Condé herceg mondotta, hogy a história minden érdem és minden tehetség között — a szerencsét becsüli és honorálja legjobban. Szerencsére bizonyára szükségünk van mindnyájunknak, de legnagyobb szükségünk a szerencsére — a fejedelmeknek van. A fejedelem szerencséje nem mindig jelenti neki magának a boldogságát, de mindig jelenti a nemzete boldogságát, mindenesetre gyönyörű harmónia, de már egészen külön szerencse, ha — mind a kettőt. A fiatal spanyol király, ha neve előtt az ominózus tizenhárom szám rémitgeti is a babonákat, szerencsés fejedelemnek és szerencsés embernek is látszik. Rövid uralkodása alatt már ismételtén szerzett nagy örömet a népének és az öröm forrása mindig az ő egyéni, subjectiv szerencséje volt. Két ízben azért gyúltak ki az örömtűzek Hispániában, mert a fiatal király csodálatos szerencsével — menekült meg a haláltól. Egyszer Párisban vetettek rá bombát, máskor meg — éppen mikor az esküvője volt — a tulajdon székárosában, Madridban. Spanyolország most megint örömmámorban úszik, mert fiatal király a szerencsés, hogy trónörökösét mutathat neki. Jelentik az újságok, hogy erre az öröme még Barcelonában is éltetik a királyt, pedig ott nem szeretik a Bourbonokat. Ime, Condénak igaz van: a fejedelmek jóvoltának kötelessége a szerencse. Ha a szegény Obrenovics Sándor néhány esztendővel ezelőtt megszerezheti azt az örömet, a mely most Madrid utcáin piroslik: a historiába nem kerül egy vérről írott lap és Karagyorgyevics Péter ma is magánzó Genfben. A népek szeretik, ha a trón az emberi boldogság fényében úszik és egy boldog király mindig kedves király, míg egy szerencsétlen

király árnyéka homályba borít egy egész országot.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irtá PEKÁR GYULA.

Ezalatt odabent, a fekete kárpittal vont teremben se voltak jámborabb folyással a dolgok. Öreg Rhédey uram fáradtan ült a prezedencián, alatta a vádaktól sápadtan izegtek a tanácsurak: Barcsay, Haller Gábor, Bassa Thamas és a már megjött Petki, meg Mikes kanzellár uraimék. Már felolvasták a hamarosan expedált fejedelmi proposíciókat s ép e leirat közönyös, sőt vádaskodó tenorja volt az, a mi úgy arczába kergette a vért a nemes ország- nak. Ott hátul lázadtak a vármegyék s kíméletlen szóval ugráltak tel a székelő székek küldöttei. Közül némán ültek az asszeszorok: Dániel Ferencz, Sárpatiki és Lázár György itélőmester uraimék, de a »proceres«-ek, a Bánffyok, Bethlenek, Hallerek, Ébeniek, Gyalayok, és Kemények soraiban már nagyon ingadozott a hangulat. Sugdosódva nézték a vármegyék s a székelők támadását. Hát lángoltak is az indignációtól Csik-, Udvarhely- és Aranyos-szék:

— Megkövetjük Ő Nagysága méltóságos kezirását, de mondassék ki, hogy addig szó se essek másról, a míg ki nem tudódik, ki tanácsolta a Fejedelemlnek ezt a lengyel hadjáratot!?

— Igen, — zúgtak rá a vármegyék, — ki az, a ki ilyen hamis tanácsra Ő Nagyságához magát bepraktikálta?

Öreg Rhédey Ferencz hiába próbálta a vihart csillapítani. Ájtatos hangon kérlette a vitézlő rendeket:

— Sokat látott és hallott vén ember vagyok, vegyék észbe kegyelmeitek a szómat! Hát bizony igaz: örömrünk pálmája nem virágozik és balszél hajítja Erdély vitorláját, de azért illendő, hogy egyenlő orezát mutassunk mindkét szerencsében. Nem az a fő, hogy volt, hanem főbb az, hogy mint lesz...

Am az ellenzék csak annál vadabbul zúdult fel:

— Nem oda Buda, — ki volt az a gonosz tanácsadó, ki vele! Hohó, mindenki akarná a ködmönt megmosni, de senki se akarná megáztatni! Feleljenek a tanácsurak!

— De urak, — szavalt az elnök, — az eféle kapezaskodással nem adunk haladást siralmas ügyünknek! És abban csak gubát cserélünk, ha egymásra agyarkodunk...

Végre mégis fel kellett állania Barcsay uramnak. A békétlenek fenyegetően morogták:

— No, hadd lássuk, ki kaszált hamisan és ki vágott igaz rendet!

— Vakra perdítjük a koczkat, — kezdte Barcsay, — mert sok főnek sok süvege vagyon s egyik a másiknak sohse teheti fel kedve szerint. Hogy ki tanácsolta a lengyel háborút? Én akár kinyújtom a fejem hóhér pallosára, de megmondom: senki, — Ő Nagysága maga akarta és ő megmondta, hogy ő abszolútus Fejedelem...

— Igen, megborotvált mentség, — süvöltött bele Küküllő-meg Orbai-szék, — mert hát akkor mire valóik kegyelmeitek a consiliumban?

— Senki se tanácsolta, senki se tudott arról, — ismételte Barcsay, — kérdjék meg Kemény János urat, ő mondta: ha az inge tudná, még azt is elégetné...

— Mégis kegyelmeitek a hibások, — zúgtak a vármegyék, — kegyelmeitek mérlik hamisan az ország porcióit!

Nőtt a zavar s az ódium súlya egyre jobban a Fejedelemlre gördült át. Ekkora viharok csak a Bánffy Dienes stentori hangja lehetett urává. Támadó göggel dörögte az ellenzék szemébe:

— Ördög szánkázék minden szalmaeséplő, okvetetlenkedő ember lelken! És ha kegyelmeitek egyebet nem tudnak, inkább vakarózzék haza mindjárt ez a nemes ország. Hát azért jöttünk ide, hogy, miként kötözött sertés túrja a gyökeret, a múltnak haszontalan gyökerét túrjuk? Tele vannak kegyelmeitek embertelenséggel, mint az ócska ködmön féreggel, — könnyű kegyelmeiteknek itthon szárán verni a

Metianu és Pap János román püspökök.

Gróf Festetich Taszilo.

PILLANATFELVÉTELEK A FŐRENDIHAZ ELŐTT, A MÁJUS 10-IKI ÜLÉS UTÁN.

legyet, s a szűnyogot kergetni, de mi, veszedelemből jöttök, tudjuk, hogy azalatt már bajt, végső veszedelmet irt Erdélyre a világbiro szultán. Hisz ilyen még sohse történt, — tudják-e kegyelmeitek, hogy Sztambulban a Hétorony-Jedikulába vetvük már nemcsak főkövetünk, Thorday, hanem kapitihánk, Tisza István, sőt török deakunk, Harsányi is? Porrá legyen a nemes ország, balgák, ezt akarjátok? Ne a múltak bűnbakját keressük, hanem a törököt engeszteljük, ez a fő!...

Lett erre még nagyobb zene-bona, a vélemények megoszlottak s az ellentétek csak annál inkább kiélesedtek. Kemény Boldizsárné, ki az ajtó kárpitja megől hallott mindent, intett az asszonyoknak, — a tatárkövetség, meg Raduly ép akkor készültek túlfelől belépni, meg kellett előzni őket. S a láma közepette pillanat múlva fekete folyamként tódult be az ország színe elé az özvegyek serege. Libbent a sok száz fátoly, de nem szóltak ők egy szót sem, némán töltötték meg a padok előtti tért s mire a szenvedélyeskedő rendek magukhoz tértek, már úgy szólván megszállva tartották az egész termet. Jobban hatott ez a meglepetés Rhédey uram minden tudományánál, — egyszeribe halotti csend lett az országgyűlésen.

Kemény Boldizsárné várt még egy percig. Aztán kivette a fátolyt az arezából, méltósággal emelte szavát:

— Az ország özvegyei, imhol itt vagyunk a vitézlő három nemzet rendei előtt! És álmélkodva látjuk, hogy mialatt Erdély füstöt vet s immár lángozik, kegyelmeitek ép a legfőbből feledkeznek meg. Fontos a gonosz tanácsadók megbélyegzése, fontosabb a török engesztelése, de legfontosabb az, hogy e siralmas Asszonyország mindenekelőtt Férfiországá állíttassék vissza. A közelgő veszedelemmel szemben mindenekelőtt férfiemberre lesz szüksége Erdélynek, — azt a sok ezer krími foglyot hozzák haza kegyelmeitek, esdeklünk: a tatárabbokat váltsa ki az ország!

A végén megremegett kissé a hősi asszony szava, s ez a csekély remegés nyomban rá impozáns visszhangra talált a többi százak feljajduló zokogásában. A fátolyos fekete fejek megcsuklottak s az előbúvó fehér keszkenőkkel siralmasan eredt meg a könnyek árja. Megrázó percz volt ez; hatása alatt a rendek némán pillantgattak egymásra, majd, feledve az iménti szenvedélyeskedést, egy lélekkel keltek fel s kiáltották mindannyian:

— Helyes, igazuk van ez emberséges asszonyállatoknak! A tatárabbokat kell mindenek-

előtt kiváltanunk... De hisz amúgy is jön már a követség Kemény uram levelével!

Csakugyan jött Szerim Mirza a társaival, meg Radulylyal. Rhédey uram levett süveggel fogadta a selyem tokban ajánlt írást s a czere-monialéhoz képest minden idvességes jókkal kívánta a khán ő felségének, hogy »ellenesei mindenkor méltóan érezzék kardja élet.« Azalatt aztán kezdődhetett a nyugodt és komoly tanácskozás. Felolvasták a Kemény János uram nemes hangú epistoláját, melyben a fogoly generális már kész tervvel állott elő a vele egy hajóban evezett rabtársak kiszabadítására. Vegye észbe a Fejedelem s a nemes ország, hűségükért áldozzanak kiváltásukra! Először is tisztességes nagy summa arannyal a khán ő felsége haragját kell csillapítani, aztán becsületes arany-ajándékokkal kell megcizírogatni a tatár nagyvezért s a Hasznadár basát is. Ezek végeztével már szó lehet a temérdek ezer rabok sarcáról is. Ő utána, már mint Kemény János után, legnagyobb respektus van Korniss Ferencz uramra, s csak úgy jönnek a többi főemberek. Ezt a csoportot kell előbb szabadítani, mert a míg ezeknek a sarcza végbe nem megyen, a khán a kisebb emberek felől egyáltalában nem alkuszik és senkit közülök haza nem ereszt. Am horribilis összegekről beszélnek a tatárok, félő, hogy a főnemes urakra vetett sarcz mind értékükön felül való lesz...

A rendek visszatartott lélegzettel hallgatták e részleteket. Hej, hej, viszik már az egykori kincses Tündérország javait az ebnek, — koldussá lesz most Erdély! Barcsay uram az ország nevében felvilágosítást kért a sarczot illetőleg Szerim Mirzától.

A Mirza ravasz mosolylyal nézett végig a rendeken. Vállvonogatva felelt:

— Nem sokat kérünk mi! Kemény uram személyéért magáért potom... háromszázezer oroszlanos aranyat!

Az urak elképedtek, ilyen summákra nem voltak elkészülve. Boldogságos Isten, hisz így sohse lesz szabadulás, ki fizesse ezt a temérdek pénzt? Kemény és Korniss sarczának negyedére még vállalkozhatnék az ország, de mi lesz a többiekkel? Hisz a kinek miye volt, oda-vesztette a lengyel veszedelemben... De azért még csendesen maradtak; a vihar csak Kemény levelének e végső passzusa után tört ki: »Ne kímélje Ő Nagysága a pénzt, mert ha ez dologban másként cselekednék, mindhárom ország veszedelmének oka leszen.« Ekkor lázadóan ugráltak fel újból mindannyian:

— Ő Nagysága akarta a háborút, Ő Nagy-

sága fizesse rab vezéreinek sarczát, — van elég a pataki kincstárban!

— Nála van letétben az ország kincse, — kiáltották a székelők, — adja ki azt is!

Egy fejedelmi darabont hamarosan lóra kapott a rendek felterjesztésével, és mialatt a nemes ország tovább vitázott, hamarosan meg is hozta Ő Nagyságának a kemény üzenetét. Hiába, — makacs ember volt Rákóczy György, nem hagyta ő terrorizáltatni magát! Mikes uram olvasta fel a rideg választ:

— »A három hadjárat pénztárunkat egészen kiapasztotta s előttünk még a lengyelnek adandó millió felül való sarcz. Szegény háztól ösztövércsénye: pénzt bizony nem adhatunk. Az Ország Kincse Patakon van, vagy Munkácsen, majd végzünk felőle édes anyáknak, a nagyságos öreg Fejedelemlmasszonylyal.«

No erre már nehéz volt árját szegni a méltatlankodásnak. És húzódtott a harag a kívül várakozó tömegre, mely hangosan fakadt ki a Rákóczyak fővérsége ellen:

— No ugyan nyúlhaton jár Ő Nagysága kedvessége; — mire megfogná, már elszalad a nagylelkűsége!

— Mit? Ő vitt a veszedelemben s most mégis ő félti a tarisznyáját? Mindenit magának takarja?

— Eh, csak a régi marad! Nem adomhoz, hanem veszemhez szokott cape-rape népség... Már az igaz: bűdös kád a szíve, noha ha nem timár!...

*

Margit szórakozottan hallgatta mindezt, ő csak a Kemény János szolgálját leste, hogy töle az ura felől kérdezősködhessék. Mialatt odabent a rendek elhatározták, hogy a rabsarcz dolgában adót vetnek az országra és Sebessy Ferenczet fej- és jószágvesztés terhe alatt küldték el a veszedelmes portai követségre, — az alatt ő Judiththal, meg Warkochyval a kifelé igyekvő tatárok elé került. Raduly szolgát akorra már száz asszony vette körül és nem is oly hiába, — tényleg volt az atyafinak üzenete sokak számára, sőt még pár levelet is húzott elő a tarsolyából. Az első rab-levelek!... Jutott egy Kornissnénak, meg Apaffynéknak is. Öröm és jajszó váltogatták egymást a lármás sokaságban. Tholdalaginé végre közel férközhett hozzá:

— Szolgám te, — könyörgött, — láttad-e az uramat, Tholdalagi Mihályt?

— Tholdalagi Mihály uramat? — töprengett Raduly, de azalatt már húsz más nő ránczította a dolmánya újját, — hej, bizony nem

Szemere Miklós, a nyertes ló gazdája.

Gróf Andrássy Gyula a nagytüriben előtt.

A KIRÁLY-DÍJ NAPJA A BUDAPESTI LÓVERSENYTÉREN.

láttam én szegény ő kegyelmét! Megosztott már a tatárság a foglyokon s mindenik mirra külön hurezolja a rabját a maga talujába. Mi a főrendekkel együtt maradtunk néhányan; nem láttam én ott, csak a magam gazdáját, aztán Korniss, Béli, Apaffy, Domokos, no meg . . . izé . . . Huszár Péter uraimkat . . .

— Láttad az én uramat? — sikoltott Judith, — modjad, él-e, vagy hal?

— Bizony beesett a képe neki is, mint az írott képnek. Mert igen gyötörtetnek ám a rabok, sokképpen fogytig kinoztatnak, járja a tüzes acél, a vasvilla, meg a hátszizmetsző bieska! Csak úgy elvéve halljuk, hogy igen halnak szegények . . .

Judith iszonyodva takarta el a szeméit. Margit azonban csak tovább firtatta volna a dolgot:

— Nem láttad őt a főemberek közt? — tört ki, — no ha velük nincs, akkor csak a holtakkal lehet!

Ám Radulyt akkorra már új kérdezősködők raja nyelte be. Warkochy a hintóhoz támogatva a két síró nót.

— Akkor csak a holtakkal lehet! . . .

Margit üres szemmel bámult maga elé a kocsiába és motyogva ismételte a szót. Aztán önkénytelenül imára kulcsolódtak a kezei:

— Drága uram te, ki voltál, árva lesz a te szegény gyermeked! . . .

Estére az országos zavar daczára is benézett a Fejedelemszón egy pillanatra Tholdalagi-néhoz. Láttá az anyasághoz közeledő szegény teremtés nehéz állapotját és mivel az udvar amúgy is mozgalmas napokra készült, kérés nélkül, magától nógatta, menjen haza Koronkára. Judith majd elkíséri . . . Volt baja Báthory Zsófiának is elég, de a bucsu percében azért szívesen mondta neki:

— Majd lesznek én keresztanyja annak a kis porontynak! . . .

(Folytatása következik.)

A VIDÁMSÁG HÁZA.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta Wharton Edith; angolból fordította Schöpllin Aladár.

VIII.

Az első ezer dolláros cheque, melyet Lily egy tintafoltos macskakaparas kíséretében kapott Trenortól, ép oly mértékben erősítette ön-bizalmát, mint a mennyire elsimitotta adós-ságait.

Az eredmény igazolta a vállalkozást: Lily

most látta, milyen bolondság lett volna, ha holmi gyerekes aggályok miatt megfosztotta volna magát attól, hogy elcsitíthassa hitelezőit. Valósággal éretnesnek érezte magát, mikor a pénz apránként elosztogatta a kereskedők között s az a tény, hogy minden fizetést új megrendelés követett, nem csökkentette önzetlensége tudatát. Hány asszony tett volna az ő helyében megrendelést fizetség nélkül!

Megnyugtatóan könnyűnek találta, Trenort jó hangulatban tartani. Hallgatni meséit, elfogadni bizalmaskodását és nevetni tréfáin, — egyelőre ez volt minden, a mit tőle kívánt s az a helyeslés, melylyel Trenorné fogadta ezeket a figyelmességeket, megfosztotta őket a kétértelműség utolsó nyomától is. Trenorné nyilván azt hitte, hogy Lilynek férjével való mind bizalmasabb barátkozása nem egyéb, mint az ő jóságának közvetett uton való viszonozása.

— Nagyon örülök, hogy maga és az uram olyan jó barátok lettek, — mondta helyeslően. — Nagyon is szép magától, hogy olyan kedves iránta és meghallgatja minden unalmas meséjét. Ismerem őket, hallgattam eleget belőlük menyasszony-koromban, — biztosan ugyanazokat meséli most is. Most majd nem kell mindig meghívnom Fisher Carryt, hogy jökevényen tartsam. Carry valóságos saskeselyű; nincs egy csöpp erkölcsi érzéke sem. Mindig ráveszi az uramat, hogy spekuláljon a számba, de bizonyos, hogy sohasem fizet, ha vesztit.

Bart kisasszony elszörnyűködött a dolgok illetén állapotán, a nélkül, hogy zavarba jött volna ő rá is alkalmazható voltak. Az ő helyzete kétségkívül egészen más. Arról szó sem lehet, hogy ő ne fizessen, ha veszít, miután Trenor biztosította róla, hogy nem fog veszíteni. Mikor a chequet elküldte neki, megmagyarázta, hogy ötezer dollárt nyert a számára Rosedale «tip»-jével, ebből négyezret újból belevitt ugyanabba a vállalatba, miután újabb nagy áremelkedés van kilátásban. Lily tehát tisztában volt vele, hogy Trenor most az ő saját pénzével spekulál s így nem tartozik neki egyebbel, mint az ily csekély szíveséggért járó köszönettel. Azt hitte, hogy az első ösz-szeget az ő értékeire fölvetet kölcsönből szerezte, — ez azonban olyan pont volt, a mely-nél érdekeldése nem sokat időzött, mert teljesen a legközelebbi «nagy áremelkedés» való-szintű időpontjára volt összpontosítva.

Ennek az eseménynek a hírének néhány hét teléséig kapta meg, Stepany Jack esküvője-kor Miss Van Osburghel. Mint a völgyény unokahugát, Lilyt meghívták nyoszolyó-leány-nak, de ő nem fogadta el, az alatt az ürügy alatt, hogy sokkal magasabb természetű, mint a többi nyoszolyó-leányok s így az ő jelenléte el-rontaná a csoport szimmetriáját. A valóság azon-ban az volt, hogy ő már nagyon sok menyasz-szonyt kísért az oltár elé: most már csak ak-kor akart efféle czeremóniában részt venni,

mikor ő lesz benne a főszemély. Ismerte azo-kat az élceket, melyeket az olyan fiatal leá-nyok rovására szoktak csinálni, a kik tulságos sokáig vannak a közönség szeme előtt, ő pedig el volt határozva, hogy elkerüli a fiatalágnak ilyen fitogtatását, akár ha idősebbnek tartják is, mint a milyen.

A Van Osburgh esküvő a falusi templom-ban ünnepelték, a Hudson folyó menti apai birtokon. Afféle «egyszerű falusi esküvő» volt, a melyre különvonalatok szállították a vendégeket s a melytől a meg nem hívottak hordáit a rendőrség közbelépésével kellett távol tartani. Mialatt a falusi szertartás folyt, a divatos ru-hákkal tömött és orchideákkal díszített temp-lomban, a sajtó képviselői jegyzőkönyvvél a kezükben szorongtak a nászajándékok labirin-tusában s egy kinematográf-társaság embere a templomajtó előtt igazgatta gépjét. Olyan jele-net volt ez, a melyben Lily sokszor belekép-zelte magát, mint főszereplő s ez alkalommal az a tény, hogy ismét csak néző, nem pedig az érdeklődés középpontját elfoglaló misztiku-san lefátyolozott alak, megszilárdította elhatá-rozását, hogy el fogja játszani ezt a szerepet még az idén. Az, hogy pillanatnyi szorultságától megszabadult, nem tette vakká az iránt, hogy a bajok még visszatérhetnek, csak éppen elegendően fellendítette hangulatát arra, hogy ismét felülemelkedjék kétségein s feljúltnak érezze bizalmát szépségében, vonzó erejében és fényes jövőre való rátermettségében. Lehetet-len, hogy valaki, a ki ilyen előnyök tudatával van megáldva, örökös balsikerre legyen kár-hoztatva; balfogásai könnyen helyreüthetők-nek tünnek fel visszanyert önbizalma világítá-sában.

Ezeknek a gondolatoknak különleges alkal-miságot adott az, hogy egy szomszéd padban fölfedezte Percy Gryce komoly arcját és gon-dosan ápolat szakállát. Volt valami völgyényies az ő magatartásában is: nagy fehér gardéniá-jának valami szimbolikus színezete volt, a mely Lilynek ő előjelként tűnt fel. Elvégre, ilyen környezetben nem látszott neveltség-nek; jóindulatú kritikus méltóságnak mond-hatta volna nehézkességét és a legjobban illetl hozzá a tétlen passzivitás attitűdjé, a mely mellett kitűnik a nyugtalankodók furcsasága. Lily azt képzelte, hogy Gryce érzelmességét meg fogja indítani az esküvő konvencionális képe s előre lefestette magának, mily ügyesen fog ő játszani valamelyik Van Osburgh-szalón ma-gányában a számára egy előkészített érzelmes-ség bűrjain. Valóban, ha a körülte levő többi asszonyokra nézett s eszébe jutott az a kép, melyet az imént az ő tükre mutatott, úgy lát-szott, nem kell valami különös ügyesség, hogy jóvá tegye botlását s ismét lábai elé vezesse Percyt.

Selden sötét feje egy csaknem egyenesen szemben levő padban egy pillanatra megza-varta önelégültsége egyensúlyát. A mint sze-mük találkozott, Lily elpirult, de pirulása után

József főherceg családjával az udvari páholyban.

Az egyforintos hely madártávlatból.

A KIRÁLY-DÍJ NAPJA A BUDAPESTI LÓVERSENYTÉREN.

Horkay, a nyertes ló, a verseny után.

azonnal ellenkező érzése támadt: ellenállás és visszahúzódás. Nem akarta többet látni Sel-dent, nem mintha félt volna a befolyásától, hanem mert a jelenléte mindig lehütötte aspi-rációit, kivette gyújtópontjából az egész vi-lágát. Ezenfölül Selden volt az élő emlékezte-től eddigi élete legnagyobb botlására s az, hogy ő volt ennek az oka, nem enyhítette Lilynek iránta való érzéseit. Még mindig el tudta képzelni a lét ideális állapotát, a mely-ben, ha ezenfelül minden egyéb megvan, a Seldennel való társalgás adná meg a fényűzés végső csillámát, de a világnak jelen állapotá-ban ez a fényűzés alighanem többé kerülne, mint a mennyit megér.

Lilykém, édes, sohasem láttam még ma-gát ilyen bájosnak! Olyan, mintha ép most valami nagy öröm érte volna.

A fiatal hölgy, a ki ilyen módon fejezte ki bámulatát ragyogó barátjára iránt, maga nem keltett ilyen szerencsés fölvetéseket. Farish Gertrud kisasszony valóban tipusa volt a kö-zépszerűségnek és a jelentéktelenségnek. Ha egy s másért kárpótolta is nyílt tekintete és mosolyának frissessége, ezeket a tulajdonságo-kat csak a jó indulatú megfigyelő vette volna előbb észre, mint azt, hogy a szeme köznapia-san szürke s állának nincsenek csábító göd-röskéi. Lily érzése iránta a szájalom és a bozankodás között ingadozott; szánta szűkös helyzeté miatt és boszankodott azért, hogy ezt a helyzetet ily békétűrön viseli el. Miss Bart szemében, ép úgy, mint anyjában, a bele-nyugvás a kopottságba az ostobaság jeléül szá-mított és voltak pillanatok, a mikor a saját képességének tudatában, hogy mindig éppen olyan legyen, a milyennek az alkalom meg-kívánja, szinte azt érezte, hogy más leányok számdékosan közönségesek és alantas rendűek. Kétségkívül senkinek sem kellene annyi bele-nyugvást mutatni sorsába, mint a mennyit Farish Gerty ruhájának «tartós» színe és ka-paljának alázatos formája elárult: ép oly osto-baság, ha az ember elárulja a ruhájával, hogy tudja magáról, mennyire csunya, mintha azt árulná el vele, hogy szépnek képzi magát.

(Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Nietzsche romantikus korszaka. Nietzsche-ről, a modern német filozófia e nevezetes alakjáról jóval többen beszélnek nálunk, mint a hányan valamennyire is ismerik. Néhány tétele jelszó, valóságos szálló ige lett s ezeknek variálásával könnyen lehet a hozzá nem értők szemében Nietzsche-ismerőként feltűnni. Ezen a révén nagy-sok sok laikus ember szemében sajtósága, sok-szor furcsa színben tűnik fel a szerencsétlen végű bázei író világnézete. Pedig, szó a mi szó, érde-mes, sőt szükséges a rá vonatkozó eszméket va-lamennyire tisztázni, mert nem egy mulékony, divattól felkapott filozófiai rendszerről van itt szó, hanem egy oly írói egyéniségről, a melynél jobban nagyon kevesen hatottak a mai művelt emberek gondolkodás-módjára és a modern irodalmi áram-latok meghatározására. Külföldön, nemcsak Német-országban, hanem Franciaországban, Angolország-ban, Olaszországban, még Oroszországban is jelen-tékeny irodalom kelt Nietzsche nyomában, nálunk egy-két többé-kevésbé fölületes hírlapi cikken

kívül alig kap az érdeklődő valamit is. Ebből a szempontból nagyon jó munkára vállalkozott egy lelkes és képzett fiatal író, dr. Wildner Ödön, mi-kor elszánta magát egy nagyobb Nietzsche-mono-graphia megírására. Egyelőre csak első része jelent meg munkájának s ez a rész Nietzsche ifjúkorával foglalkozik. Megrajzolja nevelkedése körülményeit, fiatalkori terveit, tanulmányait, a tudományos pá-lyára, a klasszika-filológiára való készülődését, bázei tanársága első időszakát, első munkájának keletkezését és fogadtatását, Wagner zenéjének és Schopenhauer filozófiájának szelleme irányítására tett hatását. Ott hagyja el — egyelőre — a hol leg-érdekesebbé kezd válni, megmutatja az elemeket, melyekből egyénisége alakult, de ez egyéniséget magát a munka későbbi részeire tartja fenn. Ennek pedig teljes kíváncsisággal nézünk elébe, mert az eddigiekben a könyv szerzőjét mint minden tekin-tetben hivatott életrajz-író ismertük meg. Igen jól tudja az alakot beállítani, környezetét, a reá hatá-sal volt viszonyokat, egyéneket és eszméket meg-világítani s őt magát is elemekre bontani a nélkül, hogy szétadarabolná. Látnuk lelki fejlődésének min-den alkatrészt, de úgy, hogy nem vész el szemünk elől az egész. Nem nagyképszerűsködő alapossága figotatásával, pedig nagyon alapos munkát végzett, mindenütt meglátja, hogy teljesen tájékozva van a tárgy minden ága-bogáról. E mellett nagyon tár-gyilagos, egészséges állást foglal el Nietzschevel szemben, kellő perspektívából nézi, a honnan sem el nem vaktja szellemének ragyogása, sem el nem rajzolja alakját eszméjének sajtószerű bizarr-ságai. A hivatott életrajz-írónak azt a fő-tulajdon-ságát, hogy igyekezzék megérteni és megértetni hősét, minden tekintetben fel kell ismernünk e könyv írójában. Ezek után azonban nem szabad visszariadnia a feladat nehezéből, de hálásabb részét-től sem, tőle várjuk az egész Nietzsche megrajzoló-sát. Ez olyan feladat, melynek befejezésére éppen hivatottsága kötelezi.

Mandszurián át kozákokkal. Olvasóink még élénken emlékezhetnek Spaits Sándor honvéd-huszár kapitányra, a ki mint szakértő szemtanu szemlélte az orosz-japán háború nagy részét s egy csomó saját fölvetélt érdekesebbnél érdekesebb fényképpel és nagy tömeg tanulsággal jött vissza a harcztérről. Fényképei közül a legérdekesebbeket akkor lapunk közölte s ezek általános feltűnést is keltettek. Spaits kapitány most terjedelmes köny-vet írt viszontagságairól és tapasztalatairól «Mand-zsurián át kozákokkal» cím alatt. A könyv előbb németül jelent meg s — a mi irodalmi viszonya-inkra jellemző — a német kiadás sikere tette lehe-tővé, a szerző előszavában tett vallomása szerint, a magyarnak megjelenését. Spaits kapitány jó szemű, friss fogékonyságú megfigyelő, a mit látott — pedig nagyon sok érdekes dolgot látott — híven őrizte meg emlékezetében és sok közvetlenséggel, nem a hivatásos író színességével, hanem a tollat észlele-tei közlésére felhasználó katona-ember egyszerű komolyságával tudja előadni. A könyv öt részre oszlik. Első részében a mandszuriai orosz hadsereg főhadiszállásához tett útját írja le röviden, úgy-szólván a vasuton tett megfigyelések alapján. A második rész már olyan tárgyról szól, a melyet a szerző közelebbről megnézett: Miscenko tábornok rajdjáról (lovas portyázásról) és a san-depuri csatáról, melyet közvetlen közelből nézett s a mely egyike volt a nagy háború legérdekesebb epizódjainak. A harmadik fejezet azt a szünetet írja le, a mely a hadműveletekben a mukdeni csatát megelőzőleg beállott, az orosz hadállásokban folyó életet, a katonai attasék helyzetét, egy kirán-dulást a mukdeni császársírokhoz, a haditudósítók-nak az orosz cenzurával való küzdelmét stb., mire aztán rátér a könyv legnagyobb és tárgyánál fogva legjelentékenyebb fejezetére, a mukdeni csatára.

A világtörténet ez egyik legnagyobb szabású csatá-járól nagyon sok olyan dolgot tud mondani, a mi nemcsak a laikus olvasót, hanem a katonai szak-embert is érdekli, azoknak a tanulságoknak révén, a melyeket a szerző az általa előadottakból és látottakból levon. Az utolsó fejezet az orosz seregnek a nagy vereség után végrehajtott hadműveleteivel foglalkozik s a végén néhány érdekes megjegyzést tesz a nőknek a háborúban betöltött szerepéről. Függelékül néhány térkép-vázlat van a könyvhöz mellékelve, a szöveg között pedig nagy mennyiségű, többnyire a szerző saját fölvetélei után készült ké-pet talál az olvasó.

Magyarország története. Történeti tudomá-nyunk Nesztora, Kövér László ma már 87-ik évé-ben jár, de még mindig friss erőben pirít rá fiatalabb társaira a tudomány művelésében, a kik között nagy elvéve ha akad egy, a ki a részlet-tanulmányokon, monographiakon túl is menő, nagyobb koncepc-zióra vállalkozik. A veterán tudós abból a nem-zedékből való, a mely még nem veszett bele a részletekbe, nagy távlatokból nézte és nagy vona-lakban rajzolta meg a dolgokat. Most is egy nagy munka első kötetével lepi meg az érdeklődő olva-sót: Magyarország történetét írta meg. Az első kötetben a honfoglalás és a középkor történetét tárgyalja egészen Mohácsig, a munka terjedelmé-hez mért részletességgel. Módszere azon a szem-ponton alapszik, hogy Magyarország történetét nem elkülönítve, hanem mindig a nemzetközi helyzet szempontjából igyekszik előadni, a többi európai népek életével, viszonyaságaival és fejlő-désével való kölcsönhatásban. A nagyarányú munka olvasása közben bálununk kell azt a szel-lemi rugalmasságot, melyet lépten-nyomon elárul s azt a munkabírást, a mely a szerzőt még ily késő öregkorában sem hagyja cserbe. A mi szellemi életünkben, melyet oly szomorúan jellemez az idő-nek előtte összeroskadtak vagy a munkától elidege-nettek nagy sokasága, mindenesetre vigasztaló látvány ez a pátriárka-korú tudós, a ki még ma is csorbitatlan erővel futja a versenyt a nálánál sok-szorta fiatalabbakkal. A munka megjelenésére az alkalmat Árpád vezér halálának mostani ezredik évfordulója adta meg.

Magyar írók élete és munkái. Szinyei József nagy lexikális munkája ma a vége felé jár: az S betűnél tart, legújabb füzetében, mely a XII. kötet 3. füzeté, a Schandl és Schmidt nevek közé eső írók életrajzeit foglalja magában. A felsorolt írók között van néhány nevezetesebb név is. Az eddig megjelent 103 füzetben immár nem kevesebb, mint 21,854 író neve van felsorolva.

Új könyvek:

Nietzsche romantikus korszaka. Irta dr. Wildner Ödön. Budapest. Politzer-féle kiadó vállalat. (Társadalomtudományi könyvtár VIII. kötet.)

Mandszurián át kozákokkal. Irta Spaits Sándor. Budapest, Benkő Gyula kiadása.

Magyarország története nemzetközi helyzetünk szempontjából. Első kötet. Irta dr. Kövér László. Budapest, Ráth Mór bizománya; ára 8 korona.

Magyar írók élete és munkái: a M. T. Akadémia megbízásából írta Szinyei József. XII. kötet 3. füzeté. Budapest, Hornyánszky Viktor. Egy-egy füzet ára egy korona.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: OLENIK JÓZSEF magyar királyi honvédszázados, a Götz melletti St. Peterben. — Idősb fűji Fáy Béla 1848—49-iki huszárkapitány, volt országgyűlési képviselő, 91 éves korában Budapesten. — Alsóelőcei és je-szenicezi TARNÓCZY GUSZTÁV, volt országgyűlési

GRÓF APPONYI ALBERT ÉS NEJE MEGÉRKEZNEK A MEGNYITÓ ÜNNEPREK.

képviselő, gépgyáros 72 éves korában Budapesten. Halálát özvegén, született gelsei Guttmann Idán kívül két gyermeke és kiterjedt előkelő rokonsága gyászolja. Alsó-Lelócra vitték s ott a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra. — Forbási ARANYOS LÁSZLÓ, a kassai ügyvédi kamara elnöke 61 éves korában Budapesten. Kassán temették el. — GALLÉ ANDOR gyógyszerész 45 éves korában Szolnokon. — Krivina LONOVICS SÁNDOR földbirtokos 49 éves korában Budapesten. — PETRÓ MIHÁLY nyug. városi adópenztári ellenőr 46 éves korában Kiskunhalason. — KRISKO SÁNDOR szepesjakabfalvi görög-katolikus esperes-lelkész 53 éves korában Szepesjakabfalván. — Kovács JÓZSEF városi pénztáros 57 éves korában Máramaroszigeten. — STROMP LÁSZLÓ ev. teológiai akadémiai tanár, egyházi író, a pozsonyi Kossuth Lajos-kör ügyvezető elnöke, 47 éves korában Pozsonyban. — LETÉNYI FERENCZ 48-as honvéd mérnökár szászados, nyug. országos középítési felügyelő 84 éves korában Budapesten. — BARNA LAJOS, a kassa-oderbergi vasút nyug. főmérnöke 59 éves korában Kassán. — Kénosi és homorod-városfalvi Kénosi BÉLA, Udvarhely vármegye nyug. főjegyzője, a magyar unitáriusok főtanácsának tagja, 65 éves korában Segesváron. — Dojéni DRASKOVITS AURÉL 56 éves korában Kiskunfélegyházán. — GRANDJEAN JÓZSEF, Nagybecskerek város nyug. polgármestere, a torontálmezei alkotmány-párt elnöke 57 éves korában. — Idősb KRIST FERENCZ vendéglős, a régi Budapest egyik ismert polgára 67 éves korában, Budapesten. — SILBERBERG SAMUEL magánzó 97 éves korában Budapes-

A PALOTA FŐBEJÁRATA ELŐTT.

szül. Chmel Jozefin 68 éves korában Meránban. Budapesten temették el. — Özv. farkasfalvi FARKAS LAJOSNÉ 88 éves korában Munkácsen. — Özv. KEMECHEV FERENCZNÉ 72 éves korában Munkácsen. — Özv. HOFFBAUER LAJOSNÉ, szül. felsőkubini Koroda Anna 78 éves korában Pozsonyban. — Özv. PÓKA ISTVÁNNÉ, szül. Sír Appolónia 63 éves korában Egerben. — Ifjabb AMBRÓZSY GYULÁNÉ, szül. Ráczó Margit 28 éves korában Kassán. — Özv. SIMKÓ ANTALNÉ 87 éves korában Újvidéken. — GAÁL ZSIGMONDNÉ, szül. Simon Klára 32 éves korában Brassóban. — BALINTH JÁNOSNÉ, szül. Kerekes Mariska, 22 éves korában Pécsen. — Özv. KASS (Krausz) ADOLFNÉ néhai Kass Adolf dr. fővárosi ügyvéd özvegye 38 éves korában Budapesten.

EGYVELEG.

* Színes műmellékletünk. Mai számunkhoz mellékelve kapják olvasóink *Mészöly Géza*nak „A Balaton partján” című festményét, a kitűnő magyar tájképfestő utolsó művét, művészi kivitelben.

* A Fidzi szigeteken pénz gyanánt a csethal fogait használják. A piros színű fogak ritkábbak lévén, huszszor többet érnek, mint a fehér fogak s így a magasabb értékű pénznemeket helyesítik.

* Az alaskai bennszülöttek nem ismerik a lovat: szintúgy ismeretlen a ló a déli tenger szigetein, hol a disznónál nagyobb állat nem fordul elő.

Hölgyeink figyelmét felhívjuk *Reich Henrik* Blouse készítményeire, melyek bátran sorolhatók hazánk iparának kiválóságai közé; a cég a hirdetői rovatban bővebben ismerteti készítményeit.

A KÖZÖNSÉG A MEGNYITÓ ÜNNEPELYÉN.

A ZENEAKADÉMIA ÚJ ÉPÜLETÉNEK MEGNYITÁSA.

ten. — FORSCHNER DÁVID, a Budapesti Köztársasági Villamos Vasút ellenőre 58 éves korában Budapesten. — Jászapáti KASZÁS FERENCZ lakatosmester 58 éves korában Győrött. — MÁLY NÁNDOR nyug. magyar királyi kataszteri főmérnök 72-ik évében Győrött. — HERKELY JÁNOS városi orvos Eperjesen. — KLEIN RODOLF, Pálffy János gróf nyug. intőzője, 63 éves korában Pozsonyban. — MEZEY BÉLA, honvédszászados 48 éves korában Budapesten. — SZABÓHELYI BÉLA tanár, ipariskolai igazgató, iskolaszéki tag életének 53-ik, tanári működésének 30-ik évében Budapesten. — KOVÁCS GYULA nyug. királyi telekkönyvezető 60 éves korában Petrozsevényben. — REIF JAKAB, a budapesti V. kerületi állami főreáliskola tanára Bécsben. — KÓSA JENŐ, a Budapesti Egyesült Fővárosi Takarékpénztár tisztviselője Budapesten.

Özv. STOMM IVÁNNÉ grófné, szül. okolicsnói Okolicsányi Berta, 73 éves korában Dunabogdányban. — Néhai RUMERSKIRCH OTTÓ báró özvegye 72 éves korában Pécsen. — Cseh Eryin volt miniszter testvérét gyászolja benne. — Özv. KELECSÉNYI GRÖNYÉNÉ ZÁBORAY ZÁBORTZKY ZSUZSANNA, életének 87-ik évében Nagykőrösön. — Néhai őrsi és kishentmihályi dr. Vida Lajos köz- és váltó ügyvéd özvegye, német SÁNTA Mária dr. Vida Zoltán budapesti kir. törvényszéki bíró és Vida Lajos földbírtokos édes anyja, 64-ik évében Budapesten. — Szőlődi KOZOGH JÁNOSNÉ, szül. sándorfalvai Holies Juliska 28 éves korában Pécsen. — Özv. stegerbachi STÉGER PÁLNÉ, szül. kaszaháti Jóó Sarolta 90 éves korában Szatmáron. — WÖRNER JAKABNÉ,

Szerkesztői üzenetek.

Csillagsors. Mesterkelt, merően stilizált romantika, hangzatos szavai mögöl valami kizárólagos lidégesség érzik ki. Az effélének mi nem vagyunk barátai.

Egy asszonyhoz. Úgyesen pengő vers, de csak ügyesség van benne, nem művészet. Ép ezért nem rezdít meg egyetlen hirt sem az olvasó lelkében.

A lendvai várban. Valamelyes ügyesség van a technikájában, de a képzelet járása konvencionális s a már ezerszer hallott képek ismétlésével unatvává válik.

Csillagos esték. Chopin. Fehér kezek. Még mindig hasztalan várjuk a versek szerzőjétől azt a munkát, amelyben örömmük fog telni. Még mindig azon a színvonalon mozog, mint az előtt: se nem egész rossz, se nem elég jó verseket csinál, a melyek csinosak és jelentéktelenek, van bennük szín, de nem elég friss, van bennük hangulat, de nem elég erős, Valami újat, érdekessé, megragadót várunk tőle, kinek tehetségében még mindig nem veszítettük el hitünket.

Csikós - és „Henneberg”-selyem
Koczkás - 60 kr.-tól feljebb, bér-
Moire - mentve és vámmunte-
Armüre - sen. Minta postafordul-
tával. Megrendelések bár-
mely nyelven intézendők: 11990

an Seidenfabrik, Henneberg in Zürich.

A Bór- és Lithion-tartalmú

Salvatorforrás

Kitűnő sikerrel használtatik
vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmánál és köszvénynél, a cukorbetegségnek, az emésztési és légzési szervek hurutjainál.

Húgyhajtó hatása!

Vannak! Képpen emésztés! Teljesen tisztá! Budapesten, Németvárosi Rákóczi L. utca.

„AGRÁRIA”
kukoriczszártépő gép.
Ásványi szabadalom.

Bővebb felvilágosítást a takarmányozási eljárásról készséggel nyújtunk. 12176

Levélzem: AGRARIA Budapest Váci-út 2. sz.

Rheuma, csúz, köszvény,
húls, csont és ideges fájás ellen legjobb az erősített
Capsin paprika-kenőcs.

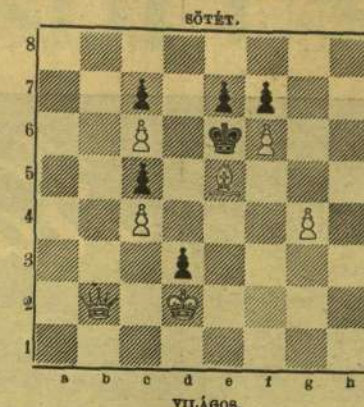
A fővárosi kórházakban és több orvos által e bajban sikerrel adatik. Ezekre menő hálaíratok bizonyítják, hogy mily kitűnő hatása van, ezen hálaíratok nálam eredetiben megtekinthetők. Kis tégely egy kor. nagy 2 kor. Az ár 35 fillér postaköltség után beküldése v. utánvétel mellett egyedül küldi a készítő SZENTHE LAJOS gyógyszerár tulajdonos, Budapest, Damjanich-utca 2/a. Vigyázzni kell, hogy csak Szenthe-féle Capsint (paprika kenőcs) kérjen. 12094

Rohitsch-Sauerbrunn
Stajerország.
Vasut, postát és távirót. Prospektus ingyen az orsz. fürdőigazgatóságtól.

KODAK
KODAK Társaság korlátolt szavatosság mellett. Wien, I., Graben 29. sz. (Közvetlen a Pestis-oszlop mellett.)

SAKKJÁTÉK.

2536. számú feladvány. Kintzig Bóbertől Fakert.

Vilgós indul s a harmadik lépésre mattot ad.

SARG-féle 60
KALODONT
LEOJOBB
FILLÉS FOG-CRÈME

REIS KÁROLY
KALAP GYÁRI RAKTÁRA
Budapest, Andrassy-út 16. sz.
Alapítva 1886.

166. ábra
Kedvelt divatos valódi Panama férfi kalap 10, 16, 20, 23, 30 és 40 korona.
Teljes árjegyzékemet a Vasárnapi Ujság március 10-iki számában 200. és 201. oldalán szíves figyelmébe ajánlom.
Ezen árjegyzéket a cég kívánságra, bárkinek portómentesen megküldi. 12127

MAGGI IZESÍTŐ
javítja a leves ízt. 12303
Készíti Maggi Gy. és Tsa, Wien, IV/1.

MARGIT GYÓGYFORRÁS
(„Margitlep” Beregmegeye)
gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a légzőszervek hurutos bántalmánál igen jó hatású még akkor is, ha vérzések esete forog fenn.
Megrendelhető: Édeskuty L.-nél Budapesten és a forrás kezelőegységénél Munkácsen. 12096

Sachsen-Altenburg.
Technikum Altenburg.
Gé, építés és elektrotechnika.
papírtchn. Autópolitechnika.
Légszer- és vizszákma.
Programmagy. 12074

Magyar asszonyok!
valódi hóm vázsonneműkölíngyen küld mintákat a Magyar Iparcsarnok Kaposvároft. 12074

KÉPTALÁNY.

A 16-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Boldog ünneplést.

Felelős szerkesztő: HOITSY PÁL.
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5.
Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Selyem van divatba!

Kérjen 10 filléres levelezőlapon mintákat a mi tavaszi és nyári újdonságainkból ruhák és blonsok számára: Echizen, Taffetas, lustré, Louisine, à jour, Mousseline 120 cm széles K 1-20-tól fejlebb fekete, fehér, egy- és tarkasziút, egyszerűen kimézti blonsokat és ruhákat bármilyen. Mi csak jótállással kezesekedti selyemszövetet adunk el direkt magánfelvételnek, váms- és portómentesen a lakásba szállítva. 12022
SCHWEIZER & Co., Luzern U/24. (Svájc.)
Selyemszövet-kivitel. Kir. udv. szállító.

Vesszőparipa-liliomtejszappan

BERGMANN és TÁRSA cégétől, Dresden és Tetschen E/m.
a naponta beérkező elismerő levelek bizonyossága szerint most és a jövőben is a leghatásosabb szappan marad az összes gyógyszerzappanok között, szőpő ellen, valamint győnge, puha bőr és rózsás arcszín elnyerésére és megtartására. Darabja 80 fillérért kapható minden gyógyszerárban és drogeriában, illatszert- és fodrászüzletben. 12142

Véd-jegy
Ára 1 K és 2 K.
IKSIA GYÖNGYÉ BEAUFORT & Co.
ART- és KÉZMŰVÉSI SZER. BUDAPEST.
Minden hölgynek nélkülözhetetlen.
Magyarországi főraktár Hoffenreich Károly, Budapest, IX. ker. Soroksári-ú. 70/10. szám. 12151

Hazai termék! Hazai termék!

a Mohai **ÁGNES**-Forrás
Elsőrendű természetes szénsavas natron-tartalmú ásványvíz.

Idéges gyomorba, légeső, tüdő-, gyomor- és bélhurut, esontilágulás, vese és hólyagbántalmak eseteiben kitűnő eredménnyel használtatik, kellemes borzít. 1% literes üvegekben 36 fillér. Üres üvegeit 8 fillér vissza. 12185
Mindentűt kapható. A forráskezelőség.
Főraktár ÉDESKUTY L. cs. kir. udv. szállítóhál Budapest, V., Erzsébet-tér 8. Telefon 16-32.

TELJESEN RENOVÁLVA.

Nagy és modern stílus új hydro-electro-therapeutikai gyógyintézet. Hidegvíz-gyógykezelés, villamos fény- és kádfürdők, inhalatorium, fürdő lég- és gőzfürdők, villanyos massage, napfürdők, gyógytornászati Bevált gyógyhely gyomor-, bél- máj és vesebajok, illűt székrekedés, aranyér, epekö, elhízás, cukorbetegség, köszvény, torok- és gégehurutok ellen. A karlsbadi és marienbad forrásokhoz hasonló legerősebb gyógyforrások. Új szálloda díltettkai étteremmel és új ivóvízvezetékkel kitűnő édesvízzel.

Fénykép sötét kamra nélkül. Legegyszerűbb és legkönnyebb módszer kezdőnek. Legmegbízhatóbb módszer előhaladottaknak. Kodak NC filmek na fény mellett fejlesztetnek a kodak napfényt fejlesztő TANK gépben. 11996 Árjegyzékek ingyen és bérmentve mindenütt kaphatók.

Vértess-féle Sósorszesz
Minden háznál szükséges.

12003

Újdonság!

A könyvpiacon szenzációja!

Most jelent meg!

Művészi szépségű, újszerű, illusztrált dísmű

SZIKRA:

RÉGEN

Kiadja a Franklin-Társulat.

Memoir-szerű, novellistikus rajzok és elbeszélések;
a kiváló író legsubjektív emlékei. A régi ma-
gyar udvarházak élete. A magyar rokokó-világ képe.
Intimitások a főúri gyermekszobákból.

Undi Mariska illusztrációival és könyvdíszével.

A modern grafika legszebb alkotásai, melyek kecses
vonaljatekkel és pazar színskálájukkal a legelőke-
lőbb modern angol grafikusokéval versenyezhetnek.
A ragyogó kiállítás dísmunka, melyhez külön
merített papíros készült s melynek szövegére, képe-
i, könyvdíszre öt színben nyomattak s
borítékja elefántcsont-hatású fedőlap, nagy 8°
alakban, mintegy tíz ívnyi terjedelemben jelent meg.

Ára 10 korona.

Kapható LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer P. és Fiai) részvénytársaságánál
és minden könyvkereskedésben.

HELLER MÓR UTÓDA

12218

Budapest, Károly-körút 3. szám.

Utazó cikkek
és
bőráru készítő.

Különlegesség finom
angol talpbőrből
kézből és
neccsaiból
50-1000 koronáig
dús választékban.

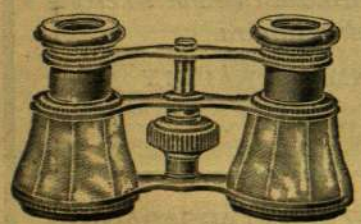
Elvállal minden-
féle dolgok
elkészítését.

Képes árjegyzék
ingyen.

CALDERONI ÉS TÁRSA

IV., Váci-utca 1., BUDAPEST, Kishid-utca 8.

Zeiss-féle prizmas távcsövek, Busch-
féle Ultra Lux és Terlux prizmas
távcsövek, Goerz-féle Triederek. —
Aneroid légsúlymérők, Lambrecht-féle
időjelző (Wettertelegraph).

Fényképezési készülékek.

Kodak eredeti gyári áron. — Nagy képes árjegyzék.

12136

Az ásványvizek királya a
Borszéki gyógy-borvíz

A borszéki borvíz a légző- és emésztő szervek hurutos
bántalmainál, angolkóránál, a vese és a hólyag hurutos
megbetegedéseinek pártatlan gyógyítószere. Nagy szénsav-
tartalmánál fogva kedvezően befolyásolja az érvényesít
és az emésztést. Mint hűsítő és itató ital a legelő-
minden vizek között. Járványok idején jó ivóvíz.
Saját forrást: WAHLKAMPF és GÖRÖG cég-
nél Budapest, V. ker., Nádor-utca 17. szám.

Borszék fürdő

Fürdő-ideje június 15-
től szeptember 15-ig.
Automobil közlekedés
Délről. 12224
Fürdőorvos Dr. Ladányi József.

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

Egyetlen kiállítás 1906. Legmagasabb kitünt.
Erősítőszere gyengékedők, kórosok és
lábbadozók számára. Étvágygerjesztő, ideg-
erősítő és vérjavító szer.

Külföldi 3000-nál több orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcelona.
Vásárolható a gyógyszerárakban filléres üvegekben
a K 2.60, egész literes üvegekben a K 4.80.

A magyar nép
művészete

Szakértők és művészek közreműködésével írta
MALONYAY DEZSŐ.

Öt kötetben, több száz pompás színyomatú
táblával és műmelléklettel; ezeket meghaladó
a szöveg közé nyomott képpel.

Kiadja a Franklin-Társulat Budapesten.

A most megjelent első kötet a kalotaszegi
vidéket, annak népét, viseletét, falusi életét, építé-
sét, pártor- és iparoskészségeit, házi iparművé-
sét (szövést, fonást, varrást, hímzést, agyag-, fa-,
csont-, bőr-, fémművességet, szobrászat stb.), temp-
loimat, temetője művészetét s népies eredetű mű-
emlékeit ismerteti.

Az ezrekre menő illusztrációk a helyszínen
gyűjtött és készült rajzok, tervek, fényképek ki-
tűnő reprodukciói. A fej- és záróképek, szöveg-
képek, műmellékletek, színes minták sokasága
olyan változatossá teszik a munkát, hogy hozzá
hasznos gazdagságú eddigéig nem jelent meg a
magyar könyvpiacon.

A II. kötet az erdélyi szélesség és Torockó,
a III. a dunántúli magyarság, a IV. és V. pedig
a Nagy-Alföld, a Felvidék és az északkeleti Hegy-
alja népének művészetéről fog szólni.

A munka albumszertű nagy kvartálakú köte-
tekben, rendkívül finom papíron, ritka szép
betűkkel jelenik meg.

Az öt kötetből álló fényes kiállítású
mű ára díszes bekötésben 120 korona.
Megrendelhet két koronás havi részletfizetés
ellenében is.

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer P. és Fiai) részv. társ.-nál Budapest,
VI., Andrássy-út 21.
és minden könyvkereskedésben.

Minden ember nélkülözhetetlen könyve!

Legújabb házi titkár.

Magyar Levelező és Önügyvéd

vagyis: elméleti és gyakorlati vezérkönyv a közéletben előforduló levelek, folya-
modványok, kérvények, felelőzések, jogügyleti okiratok helyes szerkesztésére.

Általános használatra szerkesztette:

FARKAS ELEK.

Tizedik újból átdolgozott kiadás.

Ára: 4-80 K. — Portó 20 fill.

Megrendelési cím: A Franklin-Társulat Mészner Vilmos-féle
könyvkiadóhivatala. Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

Nyereségeink a mi
reklámjaink!

Nálunk nyert:

szám	koronát
240	602000
85306	602000
98924	602000
11119	400000
25534	200000
27557	200000
46006	200000
15630	100000
79559	100000
86860	100000
94780	100000
2470	90000
27665	80000

sok sorsjegy 40000, 30000,
25000, 20000, 15000 és
10000 kor. összeget.

BOGDÁNY S.

fővárosi sorsjegyiroda részvénytársaság

Budapest, IV., Károly-körút 20. sz.

Telefon 88-16.

1/8	1/4	1/2	1/1
sorsjegy	sorsjegy	sorsjegy	sorsjegy
K 1.50	K 3.—	K 6.—	K 12.—

Vidékre utánvéttel, vagy az összeg elő-
zetes beküldése után. 12207

Rozsnyay vasas china bora.

Igen hatásos vérszegénység, sáp-
kor, neurasthenia eseteiben. Egy
1/2 literes üveg ára 3.50 kor.

A Rozsnyay-féle
vasas china bor

egyike a legelterjedtebb és leg-
hatásosabb gyógyboroknak.
A külföldi készítményeket felül-
mulja. Vérszegényeknek különö-
sen ajánlható 11266

Kapható:

minden gyógyszerárban.

Továbbá a készítőnél:
Rozsnyay Máttyás gyógyszer-
tárban Aradon, Szabadság-tér.

A Magyar Királyi Államvasutak
nyári menetrendje

A vonatok indulása Budapest keleti p.u.-ról.
Érvényes 1907 május hó 1-től.

Délután				Délután			
vonat- szám	óra	perc	hová	vonat- szám	óra	perc	hová
316 ¹⁾	6:05	szv.	Hatvan	18	12:05	szv.	Bicske
28	6:15	«	Nagy-Kanizsa, Triest	610	12:20	«	Arad, Tóvis
1502	7:00	gyv.	Kassa, Csorba	310	12:35	«	Szombathely, Wien
906	7:00	«	Ujvidék, Zimony	24	12:50	«	Hatvan, Szerencs
302	7:15	«	Rutka	320	1:30	«	Bicske
908	7:15	szv.	Belgrad, Bród	1304	1:50	gyv.	Gödöllő
			Gyulafehérvár, Nagyseben, Kolozsvár, Tóvis, Máramarossziget	912	1:55	szv.	Fehérgyarmat, Graz, Salzburg, Bismarck
604	7:25	gyv.	Belgrad, Bród	602 ²⁾	2:00	gyv.	Arad, Bukarest ³⁾
			Máramarossziget	4	2:10	«	Wien, Páris
			Fehérgyarmat, Graz, Triest	404	2:15	«	Kassa, Lemberg
1302	7:30	«	Wien, Graz, Sopron	20	2:20	szv.	Bicske
10	7:35	szv.	Kassa, Lemberg	312	2:25	«	Hatvan
402	7:40	«	Máramarossziget	504	2:35	gyv.	Kolozsvár, Tóvis, Szatmár-Németi
318	7:45	«	Gödöllő	510	2:40	szv.	Szolnok
			Zágráb, Fiume, Torino, Róma, Pécs, Vinkovce	326	2:50	«	Gödöllő
			Arad, Brassó	1902	3:00	gyv.	Bismarck, Zágráb
606	8:00	szv.	Kassa, Lemberg	904	3:20	«	Bismarck, Zágráb, Konstantinápoly
1308	8:10	«	Pécs, Bród	1022	3:25	«	Paks
606	8:20	«	Munkács, Mára- marossziget	304	3:30	gyv.	Rutka, Berlin
108	8:35	«	Kolozsvár, Brassó, Máramarossziget, Stambul	32	3:35	szv.	Bicske, Sz. János
			Rutka, Berlin	6	3:40	gyv.	Győr, Sopron
306	9:20	«	Wien, Graz, Sopron	322	3:50	szv.	Gödöllő
2	9:30	«	Kiskőrös	308	3:55	«	Rutka, Berlin
944	11:15	tszsz.	Kiskőrös	508	3:55	«	Kolozsvár, Brassó
			Kiskőrös	314	4:05	«	Hatvan
			Zágráb, Fiume, Róma, Torino	914	4:30	«	Kiskőrös
			Máramarossziget, Stambul	1004	4:55	gyv.	Zágráb, Fiume, Róma, Torino
			Stambul	1706	7:05	szv.	Máramarossziget, Stambul
			Győr, Triest	16	7:10	«	Győr, Triest
			Gödöllő	324	8:15	«	Gödöllő
			Szolnok	514	8:25	«	Szolnok
			Kassa, Csorba	1510	8:45	«	Kassa, Csorba
			Pécs, Bród	1912	9:00	«	Pécs, Bród
			Kolozsvár, Bukarest, Stambul	502	9:15	gyv.	Kolozsvár, Bukarest, Stambul
			Lemberg, Kassa, Máramarossziget	406	9:40	szv.	Lemberg, Kassa, Máramarossziget
			Péhring, Gra, Triest	1306	9:40	«	Péhring, Gra, Triest
			Arad, Brassó	608	10:10	«	Arad, Brassó
			Belgrad, Ruz, Sarajevo	910	10:10	«	Belgrad, Ruz, Sarajevo
			Wien, Páris	12	10:30	«	Wien, Páris
			Zágráb, Fiume, Kassa, Csorba, Lemberg	1008	10:45	«	Zágráb, Fiume, Kassa, Csorba, Lemberg
			Rutka, Szerencs	1504 ³⁾	11:00	gyv.	Rutka, Szerencs
				328	11:10	«	Rutka, Szerencs

A vonatok indulása
Budapest-Józsefvárosról.
Délután.

330⁴⁾ 7:00 szv. Pécel

A vonatok érkezése Budapest keleti p.u.-ra.
Érvényes 1907 május hó 1-től.

Délután				Délután			
vonat- szám	óra	perc	honnan	vonat- szám	óra	perc	honnan
645	5:00	tszsz.	Máriaradna, Arad, Nagyvárad, Berecz	319	12:10	szv.	Gödöllő
327	5:20	vv.	Berlin, Rutka	609	12:25	«	Tóvis, Arad, Páskoldány
1707	5:45	szv.	Máramarossziget	301	12:40	gyv.	Wien, Sopron
			Belgrad, Bismarck, brod	7	12:45	szv.	Szombathely
909	5:50	«	Arad, Brassó	903	1:00	gyv.	Konstantinápoly, Belgrad, Bród
607	6:10	«	Bicske, Gyékényes	601 ²⁾	1:10	«	Bukarest ³⁾ Arad
17	6:15	«	Lemberg, Kassa	1901	1:30	«	Pécs, Bród
405	6:35	«	Máramarossziget	313	1:45	«	Tóvis, Kolozsvár, Szatmár-Németi
11	6:40	«	Wien, Triest	603	1:55	«	London, Páris, Wien
1505 ¹⁾	6:50	gyv.	Csorba, Kassa	1	1:55	«	Lemberg, Kassa
317	7:10	szv.	Gödöllő	401	1:50	«	Graz, Fehérgyarmat
918	7:10	«	Kiskőrös	1301	2:10	«	Hatvan, Szerencs
507	7:15	«	Brassó, Kolozsvár	313	2:10	szv.	Bicske
1307	7:25	«	Graz, Fehérgyarmat	19	2:15	«	Gödöllő
309	7:35	«	Hatvan	321	2:40	«	Győr
1911	7:40	«	Paks, Bród, Eszék	15	2:55	«	Brassó, Kolozsvár, Stambul
501	7:50	gyv.	Bukarest, Brassó	505	3:40	«	Máramarossziget
1005	8:05	szv.	Fiume, Zágráb, Bród, Pécs	907	3:55	«	Belgrad, Bród
1509	8:15	«	Csorba, Kassa	305	4:05	«	Berlin, Rutka
509	8:20	«	Szolnok	3	4:10	gyv.	Szerencs
311	8:45	«	Hatvan	3	4:10	gyv.	Wien, Graz
1003	9:05	gyv.	Torino, Róma, Fiume, Zágráb	605	4:20	szv.	Brassó, Arad
13	9:20	szv.	Győr, Szekes- fehérvár	325	4:50	«	Gödöllő
307	9:45	«	Berlin, Rutka	1007	8:00	«	Fiume, Zágráb, Bród, Páris
5	10:00	gyv.	Sopron, Győr	407	8:10	«	Munkács
911	10:15	szv.	Szabadka	1507	8:50	«	Máramarossziget
27	10:35	«	Triest, Nagy-Kanizsa	303	9:10	gyv.	Bicske
				1001	9:15	«	Csorba, Kassa
				0	9:30	szv.	Berlin, Rutka
				603	9:35	gyv.	Torino, Róma, Fiume, Zágráb
				1303	9:55	«	Vinkovce, Pécs
				0	9:55	«	Wien, Graz, Triest
				603	9:55	gyv.	Nagyseben, Kolozsvár, Stambul
				1303	9:55	«	Graz, Fehérgyarmat
				403	9:55	«	Lemberg, Munkács
				905	10:05	«	Máramarossziget
				1503	10:20	«	Zimony, Ujvidék
				547	10:35	szv.	Csorba, Kassa
				323	10:50	«	Nagykőrös
				23	11:00	«	Gödöllő
				315 ³⁾	11:20	«	Bicske
							Hatvan

A vonatok érkezése
Budapest-Józsefvárosra.

329⁴⁾ 6:00 szv. Pécel

A vonatok indulása Budapest nyugati p.u.-ról.
Érvényes 1907 május hó 1-től.

Déléltől				Délután			
vonat- szám	óra	perc	hová	vonat- szám	óra	perc	hová
102	1 00	kelest. exprv.	Wien, Páris, Ostende, London	6704	12 05	szv.	Cegléd, Szolnok
146	4 45	szv.	Rákospalota-Újpest	126	12 15	«	Rákospalota-Újpest
712 ²⁾	5 00	«	Szeged, Szolnok	108	12 40	«	Dorog
132	6 00	«	Észek-Álaj	158	12 45	«	Dunakeszi-Álaj
500	6 15	«	Göd	411 0	12 50	«	Álaj
502	6 40	«	(Lajosmizse, Kecskemét)	126	2 15	«	Párkány-Nána
1102	6 45	«	Észtergom	160	2 20	«	Rákospalota-Újpest
146	6 55	«	Rákospalota-Újpest	704	2 25	«	Bukarest, Bázis
404	7 20	gyv.	Zsolna, Berlin	120	2 30	szv.	Érsekújvár
104	8 00	«	Wien	1104	2 40	«	Észtergom
712	8 05	szv.	Dunakeszi-Álaj	720	2 45	«	Cegléd
132	8 30	«	(Temesvár, Ka- ránsebes, Bázis)	6504	2 50	«	(Lajosmizse, Kecskemét)
134	8 50	«	Nagyamaro	106	3 00	«	Wien, Páris
110 ³⁾	9 05	«	Álaj	170 3	3 20	«	(Rákospala- ta-Újpest)
116	9 20	«	Wien, Berlin	162	4 15	szv.	«
154	9 35	«	Rákospalota-Újpest	130	4 25	«	Nagyamaro
108	9 40	gyv.	(Bukarest, Lajosmizse, Kecskemét)	716	4 30	«	Szeged
508	11 15	motv.	Lajosmizse, Kecskemét	158	5 15	szv.	Wien
156a	11 25	«	Rákospalota-Újpest	106	5 15	«	Nagyamaro
136 ⁴⁾	11 35	«	Nagyamaro	160	6 10	«	Rákospalota-Újpest
704	11 55	«	Cegléd	124	6 20	«	Párkány-Nána
				722	6 30	«	Cegléd
				1106	6 40	«	Észtergom
				6506	6 45	motv.	Lajosmizse
				1406 7	6 55	«	(Zsolna, Berlin
1) Vaszár- és ünnepnapokon május 19-étől közlekedik.				710	7 00	«	(Pozsony, Wien?)
2) Vaszár- és ünnepnapokon május 3-ától közlekedik.				166	7 15	«	Bukarest, Bázis
3) Vaszár- és ünnepnapokon május 19-étől bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.				128 4	7 50	«	Vác,
4) Május havában csak Vázzal közlekedik.				140 3	8 00	«	(Nagyamaro?)
5) Minden kedden, esztütőrkön és ünnepnapokon közlekedik.				168	8 30	«	Vác
6) Minden szerdán és szombatban közlekedik.				118	10 00	«	Rákospalota-Újpest
7) Pozsonyól Wienig csak június 1-étől augusztus 31-ig közlekedik.				706	10 10	gyv.	Wien, Páris
				108	10 20	«	(Bukarest
				714	10 30	«	Zsolna, Berlin
				172 9	11 05	«	(Kiskunfélegyháza
				902 5	11 20	kelest. exprv.	Rákospalota-Újpest
				702 9	11 30	kelest. exprv.	(Elgarad,
							Konstantinápoly
							(Bukarest,
							Konstantinápoly)

Hall-fürdőhely

Felső-Ausztriában.

Elsőrangú Jódbromfürdő.Legrégibb és leghatásosabb Jódforrás Európában.
Felvilágosítással és prospektussal szolgál a fürdőgondnokság.
12140

KÖVERSEG Kővár véség. Kínos, az any, sok pénz mit ér, ha nincs egészségre? Pedig minden betegségnek kezdését az emésztési zavarok és az elhízás okozza. Azért kell ideje korán, ha a haj nemes még elhízott, csak egy kisdiétát tenni a világűrű Mander-porral, melynek ára azért oly csekély, hogy minden embernek módjában legyen azt megfizetni. Mander egy doboz 2 kor. 80 fillér. Tekintélyes orvosi és vegytudományi bizonyítványokkal és utasításokkal látogat, vagy a pénz beküldés mellett, azonnal 12082

Károly-kört 2/V TÖRÖK JÓSEF
Mad. Mandl Ida, Bpest, gyógyszerész, Király-utca 12. sz.

A ki haját szereti, ápolni és megtartani akarja, használja a

MORAS

jutalomdíjjal kitüntetett hajerősítő vizet.
Felt. dr. MORAS A. Kölnben R/m. E viz megelözi rövid idő alatt megakadályozza a haj kihullását, megszünteti a korpaképződést és hatékonyan elősegíti a haj növekedését. Moras frissítő és erősítő hat a fejbőrre, megelözi az izzadást, szelvényhűvé teszi a haját és élénkítő illatú.

Egy üveg ára 3 kor.
Mindenütt kapható.
Feltalálók és gyártók:
A. MORAS & Co. udy. száll.
Köln a/Rh. Passage 37.
és Wien XVIII. 79.
Pötelnsdorferstr. 79.
Evek óta szállítai udvaroknak és az arisztokráciának.

1900. párisi világkiállítás Grand Prix. Kwizda-fluid.

Kígyójele (Touristafluid.) 11744b

Aromatikus bedörzöslésre az idegek és izmok erősítésére.

1 üveg ára 2 korona.
1/2 üveg ára 1 kor. 20 fill.

Erősítés és erőmegújítás céljából eredményesen használják az összes turisták, kerékpárosok és lovagok nagyobb túrák után. Kwizda-fluid valódi csak a melléte álló védjeggyel. Kapható minden gyógyszerüzletben. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Főraktár: **Török József** gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut 26. sz.

KNUTH KAROLY

mérnök és gyáros 11920

Cs. és kir. jensege József főherceg udy. szállítója.

Gyár és iroda:

Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Központi víz- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb.

Tervek, költségvetések, földmél előirányzatok gyorsan készítenek.

BALATONFÜRED.

Gyógyhely és tengerfürdő Zala vármegyében. Posta, távírda és telefon helyben.

Elsőrangú fürdőintézet. Fürdőidény május 26-tól szeptember végéig.

Tiszta, önződus, enyhe, egyeneses tóparti levegő, égvényes, sós, szénsavas, vasas gyógyforrások; juhsav-, tej- és szőlőkúra. — Masszázs. 12217

Szénsavas meleg pezsgőfürdők Schwartz rendszer szerint. — **Szénsavas hidegfürdők** Gátfürdő, zuhanyok, balaton-tavi hidegfürdők és uszodák. Orvosi tekintélyek által igen ajánlva: szívbetegségek, vesebetegségek, gyomor-, tüdő-, csont-, és bőrbetegségek, légzőszervek hirtelen bántalmak, rekedtség, vérkeringés, gümör- és bálhurut, máj- és lép-vérzés, női bajok és idegrendszeri betegségek. Helyek által vértel gyógyító hatás, szusz- és szénsavas források: gyógyvén, szénsavak, ásványos szénák, lombos park, lenyves liget, tiszta, naponta szellőztetett, hetenkénti tüneményes élvezetes kirándulások, sétacsatlakozás. Elegáns lakások, csinos nyaralók. A szobák ára 80 fillértől 10 koronáig. Junius 16-ig és augusztus 21-től a saison végéig a lakások 30%-al olcsóbbak. Napi ellátás személyenként 4 koronától. Vasuti állomások: Siófok és Veszprém. Veszprém (Jutas) Siófoktól gőzhajón 1 óra. Veszprémről bérkocsin 1 1/2 óra. Vasuti saisonjegyek 33 1/2 %-os kedvezményekkel, menetúti jegyek 3 napi érvényességgel féláron kaphatók. A fürdőintézet rendelő főnöke: **Dr. Huray István**, kir. tanácsos. Lakásmegrendelések, előleg beküldése mellett, **Lingl Valéria** fürdőigazgatóhoz intézendők Balatonfüredre. A balatonfüredi ásványviznek, mely mint ásványi víz is igen kedvelt, forráskútja: **Édeskút L.**, udvari ásványvízszállító **Budapestben**. Prospektussal ingyen szolgál.

A fürdőigazgatóság.

GANZ ÉS TÁRSA

VASONTÓ ÉS GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

Városi iroda: Budapest, IV. Ferenciek-tere 2. 12260

Főbb gyártmányai: Elektromos világító és erőátviteli berendezések egyen- és váltakozó áramra. Közvetlen villámok. Brilláns villámok reklámszámokra. Elektromos áram berendezése uradalmakban és gazdaságokban. Meglévő üzemi berendezések átalakítása. Elektromos üzemű szivattyúk, teljesgazdasági berendezések, emelőgépek, ventilátorok, mező vizutak, szélvó, cséplő, aprító- és takarmányoszó-berendezések.

MOTOROK benzín-, szén-, gáz-, szivattyú- és kohógáz-üzemű minen nagyságban 3000 lóerőig. Üzemköltség: 1 1/2-2 1/2 fillér lóerőnként és óránként. Emelődaruk kézi, gőz, petroleum vagy elektromos hajtásra. Korúti hengerlőgépek. Gőzek. Gőzmotoros személyszállító vasúti kocsik és a nagyvasutak számára. Működő vasúti kocsik személy- és teherszállításra. — Vasúti felszerelések. Kéregpáncél kerek- (Griffin rendszer). Hengerlőgépek malmok számára kéregpáncél hengerlőgépek. Mindenféle malomgépek. Egész malmok berendezése és felszerelése. Brikettgyártók szén- és fűrészpapír és felek brikettelésére. Fűrészek minden egyes részben a helyi szükségletek megfontolás szerinti, tehát az előírt legnagyobb határok biztonságával. Speciális gépek papír- és cellulóz-gyártáshoz. Transzmissziók. Fűtőmasztók-készülékek. Gyári berendezések. Árjegyzékkel és költségvetésekkel szívesen szolgálunk.

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zalogkölcson R-T.

Irodái: VI., Andrássy-ut 5 sz. a. (csaját házában).

Befizetett részvénytőke: 10 millió korona. Előford. betéteket, lezártított váltókat és előleget nyújt értékpapírokra.

M. kir. szab. oszt.-sorjatek főelárusító helye: VI., Andrássy-ut 5. Közlaloz-ünetel: IV., Károly-kört 18., IV., Ferenciek tere 4. (frányi-utca sarok), VII., Király-utca 57., VIII., József-kört 2., VIII., Üllői-ut 6. 11982

Szinművek,

monológok és dialógok

teljes jegyzékét kívánatra ingyen küldi meg

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fial) r. t. Budapest, VI., Andrássy-ut 21

Amputáltak!

A Keleti-féle mű-lábak és műkezdek a legjobbak és legteljesebbek

A csont megbeszülése ki van zárva!

Elegáns és könnyű járás!

Több évi jótállás!!!

12150

Keleti J. orthopaediai műintézete jótállás és legolcsóbb gyári árak mellett készít:

Műlabakat és műkezeket a legtekélyesebb techn. kivitelben.

Ferdenőttek részére műfűzőket, egyenestartókat, járő és támpegeket stb. a chirurgia legmodernebb elvei szerint.

Kévéské vagyonosak nagy árendmennyben részeseinek.

Betegtoló kocsik rokkantak és lábadozók számára gyári árak mellett, nagy választékban!

Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld **KELETI J.** orvosi műszergyár Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 17. szám,

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNÉVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapított 1847.

Brausweller János

Cs. és kir. kizárólagosan Szegeden. szab. chronometer- és műórás, feltalálój a remontoir ingóráknak stb. stb.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltenek.

Használja a Kriegner Crème de Margueritet

11905 (1885 óta törv. védve.)

és bőre mindennemű tisztáltsásgoktól megszabadul, bársónysimasságot nyer.

Elmulaszt bőrátkát, wimmerit, májfoltot, stb. 20 év óta a legmagasabb arisztokrácia használatában.

Ova intem a t. nagyközönséget, a hasonló nevű állány, az arcbőrre okellen kéros hatást, szemérmelen reklámmal hirdetésű utánaotoktól. Kriegner volt az ügynevezett szitalan arcocrème feltalálój, ő készítette már 1881 óta a Crème de Marguerite-t. E készítmű tulajdonságaiért számosan utánozzák de egyik sem egyezik meg Kriegner készítményével, mert az utánozók nem ismerik annak előállításí titkát. Kriegner készítményének teljes ártalmatlanságáról és kiváló-ságáról több állami vegytudományi laboratorium tanúskodik.

Ára 4 korona. — Kapható a készítőnél: **KRIEGER „MAGYAR KORONA” GYÓGYSZERTÁR** Budapest, VIII., Calvin-tér.

LÁMPÁSSAL SEM TALÁLHATSZ JOBBAT, MINT A „VIKTÓRIA”

tal nem sérül meg. Nem kell a munkát rávárni, mi által órási időmegtakarítás érhető el. A munka kifejtése és leszerelése egy percig tart. A legkisebb munka kifejtéséhez a legnagyobb rámmal is. Négy oldalról feszít, eddig még el nem ért tökéletességgel. 12225

50/50 cm. □ K 2.40 70/70 cm. □ K 3.20 90/90 cm. □ K 4.10 50/75 cm. □ K 3.—
60/60 cm. □ K 2.80 80/80 cm. □ K 3.50 75/100 cm. □ K 4.60 75/100 cm. □ K 4.—

Megrendelhető: **Barna Károly** gyárából, Gyöngyösön.

Franklin-Társulatnyomdája, Budapest IV., Egyetem-utca 4. szám.

21. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.FŐMUNKATÁRS
MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, MÁJUS 26.

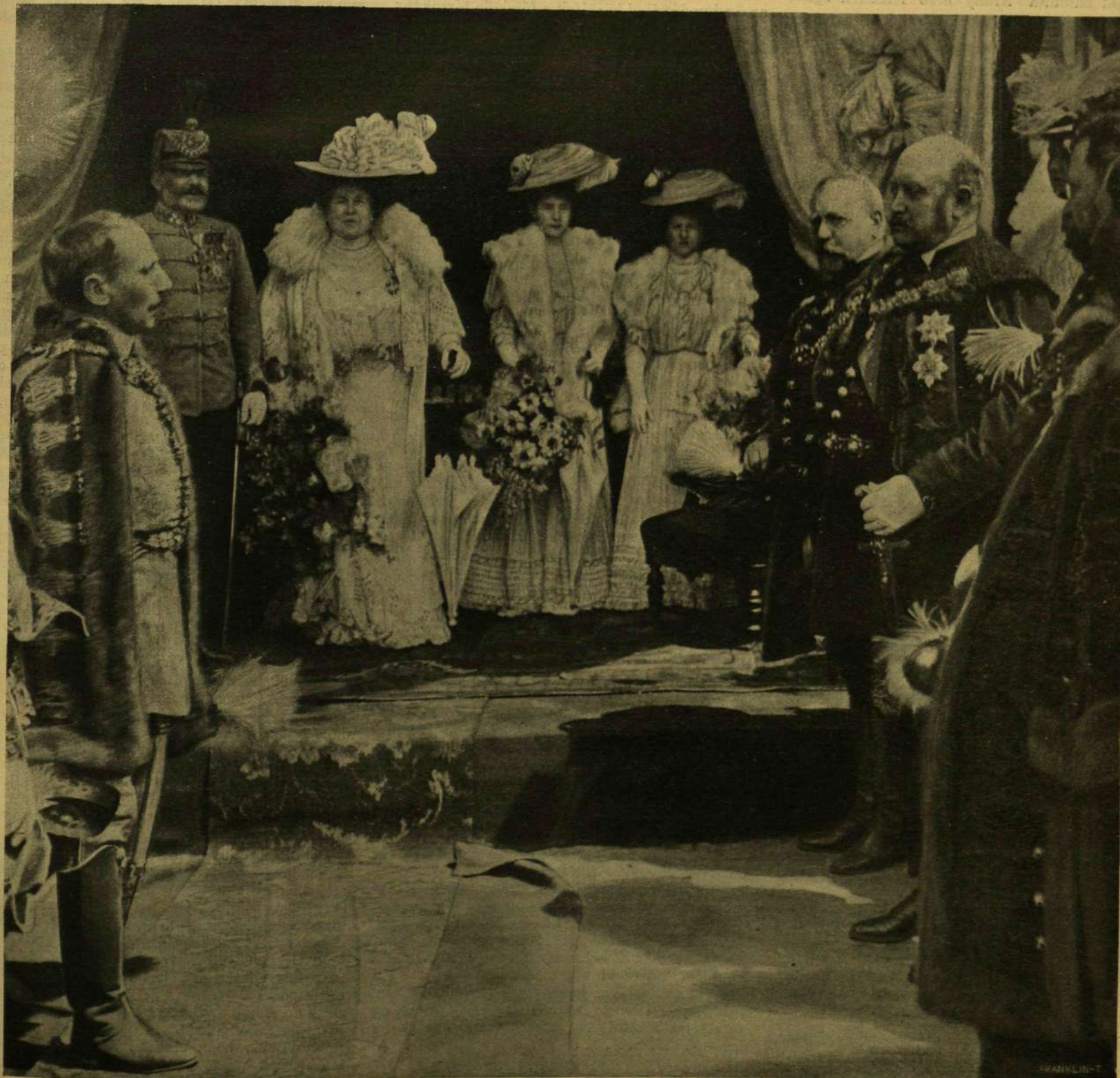
Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek:

Egész évre	16 korona.
Félévre	8 korona.
Negyedévre	4 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 80 fillérrel
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldj is csatolandó.

ZSOLNAV MIKLÓS ÜDVÖZLI KOSSUTH FERENCZET, FRIGYES FŐHERCEGET, NEJE ÉS LEÁNYAI JELENLÉTÉBEN.

A PÉCSI ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSA.